Ազգ
Azg armenian daily
3 ՀՈՒՆԻՍ 1999 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ #101 (1846)

Կոսովոյում երկու միջազգային ներկայութիւն կլինի՝ Ռուսաստանի եւ ՆԱՏՕ-ի

ԲՈՆՆ, 2 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կոսովոյում երկու միջազգային ներկայություն կլինի՝ Ռուսաստանի եւ ՆԱՏՕ-ի: Ռուսաստանյան զորքը Կոսովոյում անկախ կլինի նատօյականից: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այդ մասին այստեղ լրագրողներին հայտարարել է ՌԴ նախագահի՝ Հարավսլավիայի խնդրով հատուկ ներկայացուցիչ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը Բելգրադ մեկնելուց առաջ:

Նրա խոսքերով, ՆԱՏՕ-ն ինքը կորոշի իր ներկայության բնույթը եւ նրա զորակազմը կենթարկվի ՆԱՏՕ-ի հրամանատարությանը, իսկ Ռուսաստանի զորակազմը՝ ռուսաստանյան հրամանատարությանը: Երկու զորակազմերի հարաբերությունները կկարգավորվեն առանձին պայմանագրերով:

Կոսովոյից սերբական ուժերի դուրսբերման, միջազգային ուժերի տեղաբաշխման ժամանակացույցի շուրջ հարավսլավական կողմի եւ ՆԱՏՕ-ի միջեւ համաձայնագրի մշակումից անմիջապես հետո, այն բանից հետո, երբ կստորագրվեն համապատասխան փաստաթղթեր եւ վերահսկողություն կիրականացվի այդ պայմանավորվածությունների կատարման նկատմամբ, ռմբակոծումների դադար կհայտարարվի, ասել է Չեռնոմիրդինը: Դրանից հետո կմշակվի ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւը:

ԸՆՏՐԱՑՈՒՑԱԿՆԵՐ

Մինչ նախագահը մատնացույց է անում մարդահամար չանցկացնելը...

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը երեկ ընդունեց խորհրդարանական ընտրությունների ընթացքին հետեւելու նպատակով Հայաստան ժամանած ԵԱՀԿ դիտորդական առաքելության ներկայացուցիչներ Նիկոլայ Վուլչանովին եւ Էուջենիո Պալիցցին:

ԵԱՀԿ դիտորդները մայիսի 30-ին կայացած խորհրդարանական ընտրությունները գնահատեցին լուրջ առաջընթաց, որոնց միջոցով Հայաստանը մերձենում է եվրոպական չափանիշներին: Ըստ դիտորդների, ընտրությունների որակի բարելավման հետ մեկտեղ կան նաեւ որոշակի մտահոգություններ՝ կապված ընտրացուցակներում տեղ գտած անճշտությունների, տեխնիկական ու կազմակերպական հարցերի հետ:

Ռոբերտ Քոչարյանը համակարծիք էր, որ ընտրական գործընթացը եւ մասնավորապես Ընտրական օրենսգիրքը բարելավման կարիք ունեն: Նրա խոսքերով, տեղ գտած բոլոր թերություններն ու բացթողումները հաշվի կառնվեն եւ միջոցներ կձեռնարկվեն դրանք շտկելու:

Անդրադառնալով ընտրացուցակներին, նախագահը նշեց, որ սույն տարի երկրում մարդահամար չի անցկացվել եւ, բնականաբար, նման խնդիրներ պետք է առաջանային: Սակայն գործող օրենսգրքի համաձայն, ինչպես քաղաքացիները, այնպես էլ վստահված անձինք քվեարկությունից առաջ 35 օրվա ընթացքում կարող էին դիմել ցուցակներում ճշտում կատարելու համար: Ըստ Ռոբերտ Քոչարյանի, արձանագրված բոլոր փաստերը մանրակրկիտ կստուգվեն, եւ եթե պարզվի, որ համայնքի ղեկավարները մեղավորություն ունեն, նրանք կպատժվեն ամենայն խստությամբ:

Նախագահի մամլո գրասենյակի մեկ այլ հաղորդագրությամբ՝ ընտրական ցուցակներում տեղ գտած անճշտությունների վերաբերյալ փաստերը ստուգելու նպատակով Ռոբերտ Քոչարյանը հանձնարարել է հանրապետության նախագահի վերահսկողության ծառայությանը՝ համապատասխան տեղական ինքնակառավարման մարմիններում ուսումնասիրել ընտրողների ցուցակները, պարզել դրանցում տեղ գտած անճշտությունների պատճառները եւ արդյունքները ներկայացնել հանրապետության նախագահին:

Ռոբերտ Քոչարյանը հանձնարարել է նաեւ հանրապետության նախագահի գլխավոր ռազմական տեսչությանը՝ մանրակրկիտ քննության ենթարկել զինծառայողների քվեարկության կարգի խախտման հետ կապված ահազանգերը:

...«Պատճառը մարդահամարի հետաձգումը չէ», ասում է նախարարը

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Գործակալությունը ստացել է ՀՀ վիճակագրության, պետական ռեգիստրի եւ վերլուծության նախարարության հայտարարությունը, նախարար Ս. Մնացականյանի ստորագրությամբ, որն առնչվում է ընտրողների ցուցակների անճշտությունները մարդահամար չանցկացնելու հետեւանք համարելու մեղադրանքներին: Հայտարարության մեջ ասված է.

Ինչպես հայտնի է, ՀՀ կառավարության որոշմամբ հանրապետությունում մարդահամար պետք է անցկացվեր 1999 թ. նոյեմբերին, որի ժամկետն այնուհետեւ կառավարությունը տեղափոխեց 2001 թվական: Նախարարությունը պարզաբանում է, որ եթե անգամ չհետաձգվեր, նոյեմբերին անցկացվող մարդահամարը, որի ելակետային տվյալներն էլ պետք է ստացվեին 2000 թ. օգոստոսին, որեւէ կերպ չէր կարող անդրադառնալ 1999 թ. մայիսի 30-ին անցկացվող ՀՀ ԱԺ ընտրությունների կազմակերպման վրա: Եթե անգամ մարդահամարն անցկացվեր 1999 թ. հունվար-փետրվար ամիսներին, առաջնային արդյունքները կստացվեին միայն 1999 թ. օգոստոս-նոյեմբերին, քանի որ դրանց մշակման համար անհրաժեշտ է առնվազն 7-9 ամիս:

Հայտարարության մեջ նշվում է, որ «մարդահամարի արդյունքներն ուղղակիորեն չեն կարող կապվել ընտրացուցակների հետ, քանի որ մարդահամարի արդյունքում ստացվող տեղեկատվությունը կրում է ամփոփ բնույթ եւ կարող է միայն անուղղակի ազդեցություն ունենալ վերոհիշյալի վրա: Այն է՝ մարդահամարի արդյունքներով կարող է պարզվել ըստ վարչատարածքային, այդ թվում ընտրական տեղամասերի կտրվածքով, բնակչության, որում նաեւ՝ ձայնի իրավունք ունեցողների թիվը»:

ԴԱՎ-ի վիրուսը նահանջում է

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մի քանի օր առաջ Ուկրաինայից պատգարակի վրա ծանր վիճակով Երեւան բերվեց ՍՊԻԴ-ով մի հիվանդ:

ՀՀ առողջապահության նախարարության դեղերի եւ տեխնոլոգիաների գործակալության ղեկավար, ակադեմիկոս Էմիլ Գաբրիելյանն ասաց, որ «Արմենիկումի» մի քանի չափաբաժիններից հետո հիվանդը (Արթիկի բնակիչ) ոտքի է կանգնել եւ նույնիսկ ընդունակ է արդեն ֆուտբոլ խաղալ: «Ուզում եմ հավատալ, որ մի քանի չափաբաժիններից օրգանիզմում վիրուս արդեն չի լինի», ասաց նա:

Բուժումը նոր է սկսվել, եւ բժիշկները ուշի-ուշով վերահսկում են նաեւ հիվանդի քաշը, քանզի, ինչպես հայտնի է, ՍՊԻԴ-ով վարակվածները շատ նիհարում են հիվանդության զարգացման ընթացքում:

Իսկ «Արմենիկումի» շուրջ իրարանցումը, մասնագետների ասելով, չի հանդարտվում: Միակ բանը, որ հայտնի է դեղի մասին, սա է. այն իրենից ներկայացնում է մուգ գույնի հեղուկ եւ օրգանիզմի մեջ է մտցվում ներարկումների միջոցով:

ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Հասարակության ներկայությունը նորընտիր խորհրդարանում

Առայժմ վեց կուսակցություններ նվաճեցին խորհրդարան մտնելու իրավունքը

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Համամասնական ընտրահամակարգով խորհրդարանական ընտրություններին մասնակցող 21 կուսակցություններից խորհրդարան մտան 6-ը՝ «Միասնություն» դաշինքը, Կոմկուսը, ՀՅԴ-ն, «Իրավունք եւ միաբանությունը», «Օրինաց երկիրը» եւ ԱԺՄ-ն: Ընդ որում, համամասնական ընտրահամակարգով ձայների 50 տոկոսից ավելին նվաճած «Միասնությունը» տնօրինեց նաեւ մեծամասնական 23 ընտրատարածքներում: Դրանից 19-ը դաշինքի կորիզը կազմող Հանրապետական (ՀՀԿ) կուսակցությանն է պատկանում, չորսը՝ ՀԺԿ-ին:

Դաշնակցությունն սպասվածից քիչ արդյունք ունեցավ, մեծամասնական ընտրահամակարգով հաղթանակելով երեք ընտրատարածքներում՝ Վահան Հովհաննիսյան, Մարտուն Մաթեւոսյան եւ Դավիթ Լոքյան: «Օրինաց երկիրը» մեծամասնական համակարգով ունեցավ երկու պատգամավոր՝ Արթուր Բաղդասարյան եւ Սամվել Ավետիսյան: ԱԺՄ-ն նույնպես հաղթանակեց երկու ընտրատարածքներում՝ Արշակ Սադոյանն ու Շավարշ Քոչարյանն իրենց կայուն տեղն ունեն երեք խորհրդարաններում: Մեկական թեկնածուով հաղթանակեցին Կոմկուսը՝ Լեոնիդ Հակոբյան, ՀՀՇ-ն՝ Վանո Սիրադեղյան, որն իր կուսակցությունը խորհրդարանում կներկայացնի միայն իր անձով, եւ «Ազգային միաբանությունից» Նապոլեոն Ազիզյանը, որը «Իրավունք եւ միաբանության» 15-րդ համարում էր ընդգրկված:

Տես # էջ 2

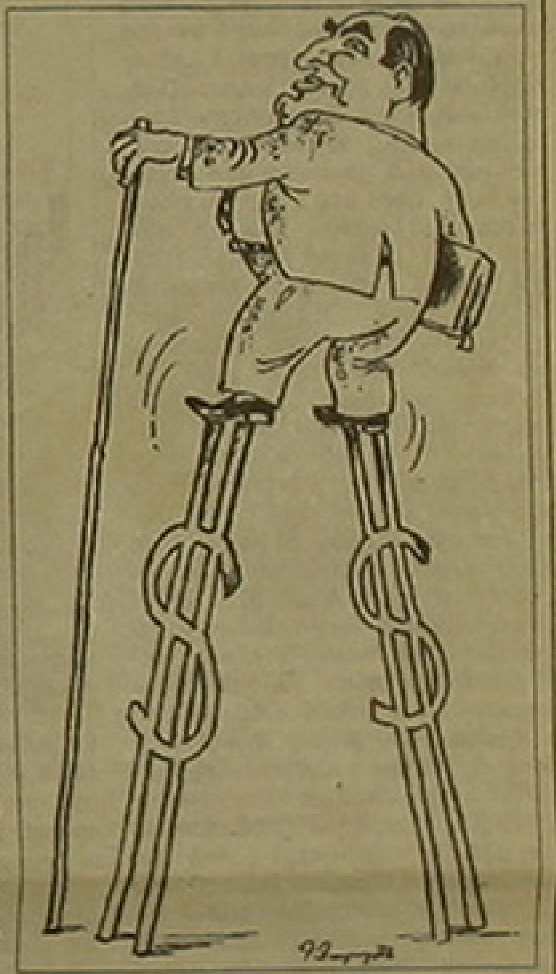

ԿԸՀ-ն գումարեց արտահերթ նիստ

Հայաստանի Հանրապետության Ընտրական օրենսգրքի 63-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն (ԿԸՀ-ն ընտրությունների արդյունքների ամփոփումը պետք է ներկայացնի քվեարկությունից ոչ ուշ, քան 72 ժամվա ընթացքում), այսինքն՝ հունիսի 2-ին, երեկոյան 20:00-ին հրապարակվելու էին ամփոփիչ վերջնական արդյունքները: Սակայն հաշվի առնելով, որ նշված ժամկետում հնարավոր չէ ամփոփիչ տվյալներ հայտնել, ԿԸՀ-ն հրավիրեց արտահերթ նիստ հունիսի 2-ին, ժամը 15-ին, որի օրակարգում կար մեկ հարց՝ վերջնական արդյունքների ամփոփման ժամկետը: Հաշվի առնելով, որ մարզերից ստացվել են բավականին շատ դիմում-բողոքներ, եւ արդյունքները պետք է հրապարակվեին ընտրություններն ավարտվելուց 72 ժամ հետո, իսկ օրենսգիրքը թույլ է տալիս, որ բողոքների դեպքում՝ 5 օր հետո (հոդված 63, 3-րդ կետ), ապա ԿԸՀ-ն միաձայն ընդունեց որոշում՝ վերջնական արդյունքներն ամփոփել հունիսի 4-ին, ոչ ուշ, քան ժամը 20:00-ը:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Վ. Անդրեասյանին կհարցաքննեն Վերաքննիչ դատարանում

Արաբկիրի առաջին ատյանի դատարանում այս գարնանը քննվող ՆԳ եւ ԱԱ երկու նախկին պաշտոնյաների գործը ներկայումս քննվում է Վերաքննիչ դատարանում: Ամբաստանյալները համաձայն չեն առաջին ատյանի դատարանի վճռին եւ բողոքարկել են Վերաքննիչ դատարան, միաժամանակ հրաժարվելով իրենց փաստաբաններից: Դատավարության այս փուլում նրանք իրենց շահերի պաշտպանությունը վստահել են Զանոյան ամուսիններին եւ Վարդան Զուռնաչյանին:

Վերջիններիս միջնորդությամբ Իրանից կրկին Հայաստան է հրավիրվել տուժող Վարուժան Անդրեասյանը: Նա երեկ դատարանում հայտարարեց, որ պնդում է նախկինում տված իր բոլոր ցուցմունքները եւ գտնում է, որ պատժաչափի հարցում Արաբկիրի դատարանը բավականին մեղմ է մոտեցել: Տուժողին, սակայն, երեկ չհարցաքննեցին, որովհետեւ դատապաշտպաններից միայն Մարինա Զանոյանն էր ներկայացել: Նա նախագահողին խնդրեց տուժողի հարցաքննությունը հետաձգել հաջորդ շաբաթ, երբ պաշտպանող կողմն ամբողջական կազմով ներկա կգտնվի: Միջնորդությունը բավարարվեց:

Ա. Պ.

Արամ Սարգսյանը հրաժարական է ներկայացրել

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցության գրասենյակից տեղեկացանք, որ այսօր ՀԴԿ նախագահ Արամ Սարգսյանը ՀՀ նախագահի խորհրդականի պաշտոնից հրաժարվելու դիմում է ներկայացրել ՀՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանին:

ՇԵՂՈՒՄՆԵՐ

ՆԱՏՕ-ն ռմբակոծել է Ալբանիայի տարածքը

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 2 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՆԱՏՕ-ի հրամանատարությունը հունիսի 2-ին խոստովանել է, որ ուխտի ինքնաթիռները երեքշաբթի «սխալմամբ» լազերային կառավարմամբ մի քանի ավիառումբ են գցել Ալբանիայի տարածք: Ինչպես հայտարարել է ուխտի պաշտոնական ներկայացուցիչը, Կոսովոյում ալբանական սահմանից ոչ հեռու գտնվող հարավսլավական զորամասի վրա հարձակման ժամանակ «մի քանի արկեր դուրս են եկել կառավարումից», որի հետեւանքով դրանք ընկել են Ալբանիայի տարածքում: Ուխտի պաշտոնական ներկայացուցիչը հավաստիացրել է, որ դա չէր կարող կանխամտածված լինել, քանի որ «բարեկամ Ալբանիան ամեն կերպ աջակցում է մեզ ներկայիս ճգնաժամում»:

Ըստ ՆԱՏՕ-ական զինվորականի, ռումբերի պայթյունից «ոչնչացել է ոչ մեծ մի շինություն»: Առայժմ հայտնի չէ, թե մարդիկ եղել են այնտեղ թե ոչ: Սակայն ականատեսների վկայությամբ, ՆԱՏՕ-ի ինքնաթիռները մի քանի անգամ ցածր անցել են ալբանական տարածքով, այնուհետեւ մի քանի «օդ-երկիր» հրթիռ արձակել ալբանա-հարավսլավական սահմանից 4 կմ հեռու գտնվող բետոնե կրակակետի ուղղությամբ եւ միայն դրանից հետո մեծ բարձրությունից նետել ռումբերը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Հակառակ խորհրդարանական ամբիոնից բարեխղճորեն «հեռարձակվող» պնդումներին, թե կառավարությունն առհասարակ եւ էներգետիկայի նախարարությունը մասնավորապես ժողովրդի թիվ մեկ «սոցիալական» բեռնածին է եւ էլեկտրաէներգիայի սպառողներից գանձում է շատ ավելին, քան անհրաժեշտ է եւ հնարավոր, նախարարության եւ անկախ էներգետիկ ցածում է, ինչը չի կարելի ասել 2000 թ. մասին: 2000 թ., որից էլ ցավալի է, սակագները հերթական անգամ «կկարգավորվեն», սակայն համակարգի արդյունավետացման շնորհիվ սակագների աճը հնարավորինս «փափուկ» կիրականացվի:

Նախարարը հերքեց 37 տոկոս կորուստները նվազեցնելու միջոցով սակագները զսպելու Եգորյան-Սադոյան պատգամավորական դուետի կողմից վել է Ջավախքի էներգամատակարարման խնդիրը: Դրական տեղաշարժ կա թուրքմենական գազի դիմաց պարտքը մարելու առումով. եթե նախկինում Հայաստանը Թուրքմենիային վճարում էր արտասահմանյան ապրանքներով կամ որ նույնն է, տարադրամով, ապա այժմ, ձեռք բերված պայմանավորվածությունների համաձայն, կվճարի հայկական ապրանքատեսակներով: Հաջողությունների ոլորտից նա-

ԱՍՈՒԼԻՍ

Գիշերային էներգամատակարարման արահետով դեպի բարեկեցության մայրուղի՞

հանձնաժողովի մասնագետներից համալրված աշխատանքային խումբը հաշվարկել եւ հիմնավորել է գիշերային մասչելի (կվտ-ը 15 դրամ) էներգամատակարարման անցնելու հնարավորությունը: Սպառողի վիճակի բարելավմանն ընդառաջ կատարված այս քայլը շահեկան է ինչպես բնակչության անապահով խավերի, այնպես էլ փոքր եւ միջին բիզնեսի, վերջին հաշվով, տնտեսության խթանման եւ, որ կարեւոր է, էներգահամակարգի համար վճարունակ շուկայի ապահովման տեսանկյունից, երեկ հրավիրված ասուլիսում լրագրողներին հավաստիացրեց էներգետիկայի նախարար Սեւուժան Միքայելյանը: Տեխնիկական այդ խնդիրը լուծելու նպատակով տեղադրվելիք էլեկտրոնային բազմասակագնային հաշվիչները բնակչության պարագայում կպատկանեն էներգահամակարգին, կգործեն հոկտեմբերի 1-ից եւ կտեղադրվեն էներգետիկների հաշվին, ձեռնարկությունների եւ ցածր լարման մյուս սպառողների դեպքում՝ հունիսի 1-ից եւ կտեղադրվեն նրանց միջոցներով: Առաջին հերթին «կվերահաշվիչավորվեն» ընտանեկան նպաստների ցուցակում ընդգրկված (անապահով) ընտանիքները, մյուսները կարող են նախատեսված ժամկետից առաջ ընկնել՝ վճարելով հաշվիչների համար, որոնց արժեքը, սակայն, ժամանակի ընթացքում կփոխհատուցվի էլեկտրաէներգիայի գանձումների հաշվին: Անցումը գիշերային էներգամատակարարման ռեժիմին համապատասխանաբար կիրականացվի երկու փուլով. առաջին փուլում (առաջիկա 1-1,5 տարվա ընթացքում) հաշվիչներով կապահովվեն անվճարունակ ընտանիքները, երկրորդ փուլում՝ վճարունակները:

Բազմասակագնանոց հաշվիչները նախնական հաշվարկներով կարժենան 50-100 դոլար (տեղական արտադրության հաշվիչները՝ մոտ 50, ներմուծվածները՝ 80-100), բաժանորդների հաշվին տեղադրված հաշվիչների արժեքը կհատուցվի նվազագույն արժեքի՝ 50 դոլարի հաշվարկով: Ինչ վերաբերում է «ցերեկային» սակագներին, ապա, ըստ պրն Միքայելյանի, «սակագների բարձրացումն այսպես թե այնպես անխուսափելի է», սակայն 1999 թ. ընթացքում բագովազդվող վարկածը. հիշյալ թիվը ձեւավորվում է տեխնոլոգիական 17-18 տոկոս կորուստներից, որ գործնականորեն անհնար է շրջանցել, եւ 1998 թ. դրությամբ առկա 19 տոկոս գերկորուստներից, որ նվազել է, այս պահին չի գերազանցում 10 տոկոսը եւ առաջիկայում էլ ավելի կիջնի:

Համակարգը 65 մլրդ դրամի կրեդիտորական պարտք ունի, որ կուտակվել է «Եգորյանի ժամանակների կառավարության օրոք», սակայն, տնտեսությունը խթանելու մտահոգությամբ, էներգետիկներն ընդառաջ են գնացել մի շարք ձեռնարկությունների՝ հետաձգելով պարտքերի գանձումը: Բնակչության եկամուտների վրա ռուսաստանյան ճգնաժամի աղետալի ազդեցությանը հակառակ, անցած ամիսներին վճարումների բավական բարձր ցուցանիշ է արձանագրվել (Երեւանում՝ մոտ 80 տոկոս, Արմավիրում, Արարատում, Վայքում եւ Կոտայքում վճարումների մակարդակն իջել է, Շիրակում, Լոռիում եւ Տավուշում՝ բարձրացել, ուստի գանձումների ընդհանուր մակարդակը պահպանվել է):

Իրավիճակը բարելավվել է արտահանվող էլեկտրաէներգիայի առումով. այս տարի արտահանվել է 36 տոկոսով ավելի, քան ամբողջ 1998 թ. ընթացքում, առաջին անգամ հաջողվել է ապահովել Վրաստան առաքվող էլեկտրաէներգիայի վճարումները, լուծխարարը նշեց նաեւ «Հայռուսգազարդ» համատեղ ձեռնարկության ստեղծումը, ինչը, նրա համոզմամբ, գազամատակարարման տրանզիտային գոտի դառնալու եւ Հայաստանի գազամատակարարման հուսալիության բարձրացման լուրջ հնարավորություն է, ատոմակայանի կայուն ռեժիմի ապահովումը, Արգելի (նախկին Գյումուշ) ՀԷԿ-ի արագահոսի գործարկման աշխատանքները, որոնք կավարտվեն մինչեւ հոկտեմբերի 1-ը՝ Սեւանի ջուրը խնայելու հեռանկարով: Էներգահամակարգի ախիլլեսյան գարշապարը փաստորեն բնական գազի մատակարարման վերականգնումն է, որ միջոցների անբավարարության պատճառով ընթանում է, մեղմ ասած, թույլ տեմպերով:

Նոր խորհրդարանում սակագների սառեցման խնդրի քննարկումների հնարավոր հանգուցալուծման վերաբերյալ հարցին պատասխանելով, պրն Միքայելյանն ասաց. «Կառավարության մոտեցումը միանշանակ է լինելու. որեւէ պատգամավորից պակաս պատասխանատու չլինելով սոցիալական խնդիրների համար, կառավարությունը, պատգամավորների հայտարարություններից ելնելով, չի կարող ռեժիմներ փոխել համակարգում եւ սակագներ սառեցնել»:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Բարձրանում է «Հայկական ավիաուղիների» միջազգային հեղինակությունը

«Հայկական ավիաուղիներ» ավիաընկերությունն, այս տարի արդեն երրորդ անգամ, կարողացավ ընդգրկվել միջազգային ուղեւորափոխադրման խոշոր ծրագրի մեջ: Մայիսի 20-31-ն ավիաընկերության ՏՈՒ-154 ինքնաթիռով երկու անձնակազմ մասնակցեց Սերբիայից եվրոպական երկրներ փախստականների տեղափոխման ՄԱԿ-ի ծրագրին: Մակեդոնիայի մայրաքաղաք Սկոպիեից Հոլանդիայի Էնդհովեն, Մեծ Բրիտանիայի Մանչեստր եւ Դանիայի Արհուս քաղաքներ կատարած համապատասխանաբար տասը, երկու եւ մեկ չվերթով հայկական անձնակազմերը, բավական դժվար պայմաններում աշխատելով, տեղափոխել են ավելի քան 2 հազար փախստականների:

Ըստ ծրագրում «ՀԱՈՒ» ներկայացուցիչ, «ՀԱՈՒ» արտադրական ծառայության պետ Հովհաննես Բաղդիշյանի, «ՀԱՈՒ»-ն, ի թիվս ֆրանսիական եւ պորտուգալական ավիափոխադրողների, բարձր է գնահատվել ՄԱԿ-ի կոորդինատորների կողմից: Հայ օդաչուները թռիչքներ են իրականացրել անծանոթ երթուղիներով՝ տարվա այս եղանակին եվրոպայի օդային տարածքում մոլեգնող ինտենսիվ ամպրոպների պայմաններում: Իսկ մեր բորտուղեկցորդուհիներն առանձնացել են թե՛ մասնագիտական բարձր պատրաստվածությամբ, թե՛ հոգատարությամբ եւ թե՛ բժշկական առաջին օգնություն ցուցաբերելու կարողությամբ:

Հիշեցնենք, որ ուղեւորափոխադրման առաջին ծրագրով մեր ազգային փոխադրողը մարտ եւ ապրիլ ամիսներին մասնակցեց Նիգերիայից Սաուդյան Արաբիա ուխտագնացների տեղափոխմանը՝ ավիափոխադրումների սուղ շուկայում ապահովելով իր ներկայությունը:

Նախկինում էլ ավիափոխադրումների միջազգային ծրագրերի մասնակցության հնարավորություններ եղել են, սակայն ոչ ճկուն կազմակերպչական աշխատանքի եւ մեծ պատասխանատվությամբ քայլերի չդիմելու բարդույթի պատճառով, «Հայկական ավիաուղիները» դուրս էր մնացել՝ նման փոխադրումների շուկայից: Եվ դա այն դեպքում, երբ նրա օդանավային պարկը եւ անձնակազմերը պարապուրդի մեջ էին:

Ներկայումս «ՀԱՈՒ»-ն շարունակում է շուկաներ փնտրել: Թերեւս ողջունելի է, որ շուրջ մեկ ամիս է, ինչ մեր ԻԼ-86-ը հայկական անձնակազմերով տեղ է գտել ռուսական չարտերային շուկայում, որն ինքն էլ հագեցած է նմանատիպ ինքնաթիռներով եւ դարձյալ ավիացիոն կադրերի պակաս չունի:

ՀՀ ՔԱՂՎ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԱՀԱԶԱՆԳ

Թիվ 2 ընտրատարածքում ընտրությունները անվավեր ճանաչելու լուրջ հիմքեր կան

Մայիսի 30-ի երեկոյան, նախնական տվյալներով, մայրաքաղաքի թիվ 2 ընտրատարածքում ընտրված հայտարարվեց Հարություն Փամբուկյանը: Օրեր են անցել, վերջնական արդյունք այդպես էլ չկա: Ընդհակառակը՝ բազմաթիվ փաստարկումներ են ի հայտ եկել, որոնք կասկածի տակ են դնում այդ ընտրատարածքում ընտրությունների օրինականությունը: Թիվ 2-ում քվեարկված պատգամավորության թեկնածու Աղվան Վարդանյանը (ՀՅԴ) գտնում է, որ այդ ընտրատարածքում ընտրությունները անվավեր ճանաչելու իրավական բոլոր հիմքերը կան: Նա թվարկեց հետեւյալ օրինախախտումները.

1. Տեղական իշխանության մարմիններն ընտրողների ցուցակներն ուշացումով են փակցրել: Իր նախընտրական շտաբի անդամներն ստուգել են ցուցակների առնվազն 60 տոկոսը: Այդ գործը առանձին արել են նաեւ այլ շտաբներ: Սահմանված ժամկետում դրանք ներկայացվել են քաղաքապետարան, սակայն ուղղումները չեն կատարվել: Ընդամենը կից ցուցակ է ավելացվել, որում եղած նույն անունները կրկնվել են եւ այդ ցուցակում, եւ նախորդում: Իրենց ստուգումներով պարզվել էր, որ ցուցակներում եղել են 206 մահացածների, 51 անչափահասների, 110 զինծառայողների անուններ: Ցուցակներից դուրս են մնացել 793 անձանց անուններ, որոնք այդ տարածքում հաշվառված ու բնակվող անձինք են, 162-ը՝ չհաշվառված, բայց փաստացի բնակվողներ, ինչպես նաեւ 6428 հաշվառված, սակայն չբնակվող քաղաքացիների անուններ:

2. Տեղական իշխանության շատ ներկայացուցիչներ տարբեր թեկնածուների նախընտրական քարոզչության մեջ էին ընդգրկված եւ շտաբներում էին աշխատում, ինչն օրենքի խախտում է:

3. Ընտրակաշառները համատարած բնույթ են կրել, ընտրության օրը քարոզչություն է արվել տեղամասերի առջեւ, հենց քվեարկության ժամանակ՝ տեղամասերում մարդկանց ուղղորդել են, թե ում քվեարկեն:

4. ԵԱՀԿ դիտորդների ներկայությամբ թիվ 17 տեղամասում ծեծել են վստահված անձի՝ մի կնոջ:

5. Դեռ ոչ մի տեղամասում քվետուփերը չբացված՝ հեռուստատեսությունը հայտարարել է հաղթողի անունը, ինչը լսելով «Հայրենիք» դաշինքի հանձնաժողովի անդամները դադարեցրել են իրենց աշխատանքը: Որոշ տեղամասերում լարվածության պատճառով, խախտելով օրենքը, արդյունքները հայտարարվել են 18-20 ժամ հետո:

6. Թիվ 14 տեղամասում ընդհանրապես արձանագրություն չի կազմվել մեծամասնական ընտրակարգով արդյունքների մասին: Թիվ 15 տեղամասում արձանագրությունները ստորագրել են հանձնաժողովի ընդամենը երկու անդամ: Այս փաստերն արձանագրել են նաեւ մարզային ընտրական հանձնաժողովի երկու անդամներ:

7. Առավոտյան կողմ իր խմբով թիվ 23 տեղամաս է մտել թեկնածուներից մեկը եւ հայհոյանքներով ու սպառնալիքներով հարձակվել հանձնաժողովի նախագահի եւ անդամների վրա, ընդ որում՝ ԿԸՀ անդամի ներկայությամբ, որն այդ ժամին եղել է տվյալ տեղամասում:

Նշենք, որ թիվ 2 ընտրատարածքում առավելագույն ձայներ ստացած առաջին հինգ թեկնածուների քվեների միջեւ տարբերությունը շատ փոքր է: Կասկածից վեր է, որ նշված կոպիտ խախտումներն էականորեն ազդել են ընտրությունների արդյունքների վրա:

Ս. Պ.

Հասարակության ներկայությունը նորընտիր խորհրդարանում

Սկիզբը էջ 1

Պատգամավորական մանդատին տիրացան նաեւ չորս քաղաքապետ՝ Սպիտակի, Գորիսի, Հրազդանի, Չարենցավանի, երկու թաղապետ՝ Նոր-Մարաշի եւ Դավիթաշենի, երկու գյուղապետ, երկու փոխմարզպետ: Մտավորականությունը ներկայանում է հանձինս կոմպոզիտորների միության նախագահ Ռոբերտ Ամիրխանյանի, որն անկանխատեսելիորեն հաղթանակեց 58-րդ ընտրատարածքում: «Միասնության» համամասնական ցուցակով խորհրդարան կմտնի նաեւ գրողների միության անդամ Դավիթ Հովհաննեսը:

Խորհրդարանում իրենց ծանրակշիռ տեղը կունենան նաեւ քաղաքային հեղինակությունները, որոնց համար այս անգամ գործելու առավել նպաստավոր պայմաններ էին ստեղծված: Նույնիսկ նրանք, ում նախորդ ընտրություններում թույլ չտվեցին մտնել խորհրդարան, այս անգամ անարգել իրականացրին իրենց երազանքը՝ Էդուարդ Մաղաքյան (Խուճուճ Էդո), Վրեժ Շահգելդյան եւ ուրիշներ: Մամուլը շարունակում է նորանոր անունների հայտնաբերումը:

Կանայք այս անգամ առավել քան երբեւէ պարտվող դուրս եկան: Խորհրդարան մտնող չորս կանանցից միայն Հռանուշ Հակոբյանն է հաղթանակել մեծամասնական ընտրապայքարում: Նրան օգնել է նախորդ ընտրապայքարների փորձառությունն ու խառնվածքը:

Մյուս երեք կանայք մանդատը ձեռք են բերել համամասնական ցուցակով՝ Ալվարդ Պետրոսյանը՝ ՀՅԴ-ից եւ Էմմա Խուդաբաշյանն ու Հերմինե Նաղդալյանը՝ «Միասնությունից»: Նշենք, որ խորհրդարան մտնող 6 կուսակցությունների համամասնական ցուցակների անցողիկ համարներում կին թեկնածուներ էին ընդգրկել միայն ՀՅԴ-ն ու «Միասնությունը»: Հայտնի 6 կուսակցություններից առայժմ խմբակցություն ունենալու իրավունքը նվաճել են «Միասնությունն» ու Կոմկուսը, կարծում ենք, նաեւ Դաշնակցությունը: Սկզբից եւեթ պարզ էր, որ այս ընտրապայքարում մրցակցելու էին դրամն ու գաղափարախոսությունը, եւ քանի որ ժողովուրդը գերադասեց դրամը, ստիպված ենք քաղաքական մարմին համարվող խորհրդարանի մի կեսը զիջել գործարարներին՝ դրանով իսկ ունենալով կիսաքաղաքական-կիսագործարար մարմին:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է [illegible]
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353. AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

դիտորդական

Արտասահմանյան եւ տեղական դիտորդական պատվիրակությունների ու կազմակերպությունների հայտարարությունները ընտրությունների ամփոփիչ գնահատականներով, հաջորդում են միմյանց: Միջազգային դիտորդներից հետո ասուլիսներ սկսեցին հրավիրել տեղական դիտորդական առաքելություն իրականացնող կառույցները, որոնցից 3-ը Կանանց հանրա-

կտրուկ գնահատականներից ու կարծիքներից: Իսկ լրագրողների այն հարցին, թե տեղամասերում իրենց օգնությանը դիմած քաղաքացիներից քանիսի բողոքների բավարարմանն են նպաստել, դիտորդները հայտնեցին, որ իրենց պարտավորություններից մեկն էլ բուն ընտրական գործընթացներին չխառնվելն էր: Այնուամենայնիվ, նրանք փաստ առ փաստ ներկայացրին ընտրություննե-

հաս փորձում են համոզել, թե այս ժողովուրդը հասունացած չէ ժողովրդավարության համար, իսկ մենք հակառակն ենք մտածում. իշխանություններն են, որ արժանի չեն ժողովրդին, ոչ թե ժողովուրդը իշխանություններին», բորբոքված հայտարարեց տկն Հակոբյանը, ավելացնելով, որ իրենք՝ տեղական դիտորդները, չեն միանում ոչ հաղթող, ոչ էլ պարտություն կրած քաղաքա-

ողջ պատասխանատվությունը բարդելով տեղական կառավարման մարմինների խղճին նա հայտնեց, որ քվեարկելու իրավունքից արտօրինաբար չի օգտվել ընտրազանգվածի 13 տոկոսը, իսկ դատարանային քաշքշուկից հետո ընտրելու հնարավորություն է ստացել ընդամենը 21.000 քաղաքացի, ինչը կորուստների համեմատ շատ փոքր թիվ է: Բացի այդ, տկն Բաղդասարյանն արձանագրեց,

ԱՍՈՒԼԻՍ

«Այս իշխանություններն արժանի չեն ժողովրդին»

Ասուլիսում եզրակացրին տեղական դիտորդները: Իսկ մենք հարկ ենք համարում ձեւափոխել այս միտքը. ժողովուրդն էլ, իշխանություններն էլ արժանի են միմյանց

պետական խորհուրդը, «Արդարություն եւ իրավունք» հասարակական կազմակերպությունը եւ Սահմանադրական իրավապաշտպան կենտրոնը երեկ ժուռնալիստի տանը հանդես եկան միացյալ հայտարարությամբ: Կանանց հանրապետական խորհրդի նախագահ Նորա Հակոբյանը տեղեկացրեց, որ տեղական դիտորդական առաքելություն իրականացնելու պարտավորություն էին ստանձնել 11 կազմակերպություններ, որոնցից 5-ը՝ վերոնշյալ կառույցները եւ Կին ընտրողների լիգան ու Գյումրիում Սախարովի հիմնադրամի ներկայացուցիչները հատկապես սերտ են համագործակցել:

Սրանք առաջին ընտրություններն էին տեղական դիտորդների մասնակցությամբ: Կազմակերպություններն իրենց անկողմնակալությունը վավերացնող փաստաթուղթ էին ստորագրել, որի պայմանները խախտելու դեպքում նրանք կարող են զրկվել դիտորդի կարգավիճակից: Անկողմնակալության պարտավորությունը մեր դիտորդներն օրինակելիորեն պահպանել էին, ինչն աչքի ընկավ նաեւ ասուլիսի ընթացքում, երբ ընտրախախտումների փաստերը շարադրելով, նրանք փորձեցին զերծ մնալ

րի նախնական պատկերը, իսկ ավարտուն զեկուցագիրն ավելի ուշ ներկայացնելու են կառավարությանը:

«Ընտրացուցակների պատմությունը մեզ համար առեղծված մնաց», ասաց տկն Հակոբյանը: Նա նշեց նաեւ, որ տեղական դիտորդների հանդեպ ճնշումներ չեն գործադրվել:

«Իշխանությունները մեզ անընդ-

կան ուժերին, այլ հանդես են գալիս որպես քաղաքացիական անձինք եւ հօգուտ բնակչության շահերի:

«Արդարություն եւ իրավունք» կազմակերպությունը ներկայացնող Նելլի Բաղդասարյանն այս ընտրությունները համեմատելով 1995-ի ընտրությունների հետ միակ էական տարբերությունը համարել է լրատվամիջոցներին տրված ազատությունը: Ընտրացուցակների պատմության

որ այն տեղամասերում, ուր պայքարն ընթացել է քաղաքական կուսակցությունները ներկայացնող թեկնածուների միջեւ, մրցակցությունը անհամեմատ ավելի քաղաքակիրթ բնույթ է կրել, քան այն դեպքերում, երբ մրցակից թեկնածուներից 2-ն էլ թաղային հեղինակություններ են եղել: «Նման ընտրատարածքներում սարսափելի բախումներ էին տեղի ունենում», նշեց նա: Տկն Բաղդասարյանը լրագրողների հատուկ ուշադրությունը հրավիրեց այն կիսագրագետ, երբեմն էլ այլոց ձեռքով գրված նախընտրական ծրագրերին, որոնք ներկայացնում էին պատգամավորության նմանօրինակ թեկնածուները: Այդ գործարարներն ու թաղային հեղինակությունները պատկերացում էլ չունեն, թե ինչ է նշանակում խորհրդարան, ինչպիսի աշխատանքներ է իրականացնում այդ օրենսդիր մարմինը. այս տագնապն էր հնչում Նելլի Բաղդասարյանի խոսքերում:

Վերջում տեղական դիտորդական կազմակերպությունների ղեկավարները տեղեկացրին, որ իրենց ամփոփիչ զեկուցագրի կապակցությամբ 2-3 շաբաթ անց կհրավիրեն եւս մի ասուլիս:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

«Ընտրությունը քոնն է» ծրագիրն արձանագրում է...

«Ընտրությունը քոնն է» ծրագիրը Հայաստանում տեղական դիտորդական կառույցներից մեկն է: Երեկ ծրագրի ներկայացուցիչները, այլոց պես, հանդես եկան ընտրությունների արդյունքների նախնական վերլուծությամբ: Հայտարարության տեքստում, մանրամասնորեն, ըստ տեսակների եւ ըստ ընտրատարածքների, նշված էին այն բոլոր թերությունները, որ դիտարկել էին ծրագիրն իրականացնողները:

Ծրագիրը դեռեւս նախընտրական գործընթացին հետեւելիս արձանագրել էր լուրջ թերություններ, որոնք հստակ դրսեւորվեցին ընտրությունների օրը: Ինչ վերաբերում է ընտրացուցակների անճշտություններին, ծրագիրը դեռեւս նախընտրական շրջանում զգուշացրել է Կենտրոնական հանձնաժողովին ու համայնքների ղեկավարություններին: Ծրագիրը մեկ անգամ եւս հաստատեց, որ ցուցակներից դուրս էին մնացել ամբողջ շենքերի բնակիչներ, հասցեների, անունների ու ծննդյան թվերի բազմաթիվ խեղաթյուրումներ էին թույլ տրվել: Սակայն միաժամանակ «Ընտրությունը քոնն է» ծրագրի ղեկավարները հերքեցին այն վարկածը, որ պնդել էին ընտրություններում պարտություն կրած կուսակցությունները. «Մենք հավանական չենք համարում, որ դուրս թողնված անունները չեն նշվել միտումնավոր, այս կամ այն կուսակցության ընտրազանգվածը կրճատելու պատճառով», ասացին նրանք: Անհավանական համարեցին նաեւ նախընտրական շրջանում սոցիոլոգիական հարցման արդյունքների օգտագործումը բնակչության քաղաքական տրամադրությունները վերահսկելու նպատակով: Ծրագրի նման վստահությունը, սակայն, վիճելի է, քանզի հայտնի են անժխտելի ապացույցներ, երբ վերացվել են հստակ կողմնորոշում ունեցող ընտրողների անունները:

Դիտորդներն ընտրացուցակների թերության ոչ բոլոր դեպքերը վերագրեցին չարամտությանը դրանց մի մասն էլ համարելով անփութության հետեւանք: Կասկածելի է միայն, որ նախորդ զգուշացումներից հետո էլ այդ «անփութությունները» չեն շտկվել: Արձանագրված են բազմաթիվ դեպ-

քեր, երբ ընտրատեղամասում չքվեարկած քաղաքացիներն այդպես էլ չեն դիմել դատարան. տեղամասերից մեկում, օրինակ, ժ. 13.00-ին արդեն 40 քաղաքացիներ էին հիասթափված հեռացել առանց քվեարկելու: Դատարան դիմած 22.000 քաղաքացիներից 21.000-ի հայցը թեեւ բավարարվել է, սակայն անհամեմատ մեծ թիվ են կազմել առհասարակ դատարան չդիմածները: Սրանով են պայմանավորված այն բոլոր տվյալները, թե մարզերում բնակչության ցածր մասնակցություն է եղել: Եղել են տեղամասեր, ուր ընտրողների թիվն, ըստ ցուցակների տվյալների, գերազանցել է իրական քանակը: Ծրագրի վերջնական եզրակացությունն էր, որ ընդհանուր ընտրազանգվածից չի քվեարկել շուրջ 200.000 քաղաքացի: Այս հայտարարությանը հետեւեց լրագրողների տրամաբանական հարցը. արժե՞ այդպիսի պայմաններում իրականացված ընտրության արդյունքները վավեր ճանաչել: Պատասխանը, որ լսեցինք, այնքան էլ որոշակի չէր. «Չէ՞ որ չգիտենք, թե ընտրությունները որքանով են ազդել վերջնական արդյունքների վրա, ազդեցությունն էլ կարող է տարբեր չափերի, էական ու անէական լինել», ասացին նրանք: Եթե 200.000-ն անէական թիվ է, ապա ավելի լավ է ընդհան-

րապես զերծ մնալ մեկնաբանություններից...

Ծրագիրը ներկայացրեց նաեւ փաստեր կապված տեղական ընտրական հանձնաժողովներում ստեղծված միտումնավոր խառնաշփոթի հետ: Հանձնաժողովների անդամներից շատերը մասնակցել են ընտրական գործընթացներին առանց տեղյակ լինելու, որ ազատված են պաշտոնից, ինչի մասին իմացել են մի քանի օր ուշացումով: Բոլոր այսօրինակ միջադեպերը, ըստ ծրագրի ղեկավարների, դատական ընթացք են պահանջում: Իսկ «Ընտրությունը քոնն է» ծրագիրը հետընտրական փուլում էլ շարունակելու է աշխատել Կենտրոնական ու մարզային հանձնաժողովների հետ:

Համեմատելով տեղական դիտորդական կազմակերպությունների միմյանցից անկախ ներկայացրած տվյալները, թերեւս չենք սխալվի, եթե արձանագրենք, որ նույն օրը Կանանց եւ «Իրավունք ու արդարություն» կազմակերպությունների միացյալ հայտարարությունը թեեւ աչքի չէր ընկնում այնչափ փաստարկային հագեցվածությամբ, ինչպես «Ընտրությունը քոնն է» ծրագրինը, սակայն ավելի անկեղծ էր իր մեկնաբանություններում:

Ա. Բ.

ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ

Բրիտանացի դիտորդը առաջընթաց չի տեսնում

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Հայաստանի խորհրդարանական ընտրությունները չի կարելի լիովին վավերական համարել: Մենք կարծում ենք, որ դրանք չեն համապատասխանում այն ստանդարտներին, որ մենք սպասում էինք», «Նոյյան տապան» գործակալությանը տված հարցազրույցում հայտարարեց British Helsinki Human Group-ից (Բրիտանիայի մարդու իրավունքների հելսինկյան խումբ) դիտորդ Չազ Նեյգլը:

Խմբին առանձնակի մտահոգություն է պատճառել ընտրացուցակների հետ կապված խառնաշփոթը, որի հետեւանքով, ըստ պրն Նեյգլի, ընտրողների 10-35 տոկոսը զրկվեց ձայնի իրավունքից:

Մեկնաբանելով ԵԱՀԿ եւ Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի դիտորդների նախնական եզրակացությունները, պրն Նեյգլը կարծիք հայտնեց, որ «Հայաստանի ընտրությունների դիտորդների տված բնութագիրը չափազանց հեղհեղուկ է հնչում»: Ըստ պրն Նեյգլի, հավանաբար երկու կազմակերպություններն էլ վճռել են տեղ թողնել, որպեսզի հետագայում ուղղումներ մտցնեն իրենց գնահատականի մեջ:

«Թեեւ մայիսի 30-ի ընտրությունների մթնոլորտը ավելի բարենպաստ էր 1995 թվականի խորհրդարանական եւ 1996 թվականի նախագահական ընտրությունների համեմատ, համենայն դեպս դրանք չանցկացվեցին պատշաճ ձեւով, եւ մենք, անկասկած, համաձայն չենք ԵԱՀԿ-ի եւ ԵԽ ԽՎ-ի այն կարծիքին, որ տվյալ ընտրություններն առաջընթաց քայլ էին», ընդգծեց Չազ Նեյգլը:

Պրն Նեյգլը դժվարացավ պատասխանել այն հարցին, թե արդյոք բացասական ազդեցություն կգործե՞ն 1999 թվականի խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքները Եվրոպայի խորհրդում Հայաստանի ընդունելության վրա, հայտարարելով, որ Եվրոպայի խորհուրդը լիովին անկախ կազմակերպություն է եւ առաջնորդվում է իր սեփական չափանիշներով: Սակայն նա հայտարարեց, որ հազիվ թե նման բացասական ազդեցություն լինի, որովհետեւ «օրինակ, Վրաստանը Եվրոպայի խորհուրդ ընդունվեց, թեեւ մենք չենք կարծում, որ ընտրություններն այնտեղ անցկացվել են ավելի լավ, քան Հայաստանում»:

Մի քանի այլ խախտումներ

Թիվ 12 ընտրատարածքն իր աղմկահարույց թեկնածուի՝ Խաչատուր Սուքիասյանի շնորհիվ, ի սկզբանե գրավել էր հասարակայնության ուշադրությունը: Անմասն չմնացին նաեւ դիտորդական խմբերը, որոնք նախընտրական շրջանում եւ բուն ընտրական փուլում հետեւում էին այս ընտրատարածքին: Հիմնական պայքարը ծավալվել էր Խ. Սուքիասյանի եւ նույնպես գործարար Գագիկ Բեգլարյանի միջեւ: Ինչպես եւ պետք էր սպասել, թե՛ նախընտրական, թե՛ ընտրությունների փուլերն ուղեկցվեցին մի շարք խախտումներով, որոնց մասին տեղեկացանք «Իրավունք եւ արդարություն» հասարակական կազմակերպության նախագահ Նելլի Բաղդասարյանից: Այս ընտրատարածքում բազմիցս խախտվել է քվեարկության գաղտնիությունը. քվեախուց են մտել միաժամանակ մի քանի անձինք կամ քվեարկել են խցից դուրս, բացահայտ: Էրեբունու համայնքի դատավորն, ըստ դիտորդների վկայության, քվեարկելու իրավունք է տվել 18 տարին չլրացած 2 պատանիների եւ այլն... Տեղական դիտորդները ներկայացրին այլ խախտումներ եւս, դրանցից մեկն առնչվում էր Կենտրոն համայնքի դատարանում հայտնաբերված կնիքին, որը նախապես գործածվել էր, մյուսը՝ Մարտունու շրջանի թիվ 43 ընտրատարածքում արձանագրված դեպքերին, երբ գյուղապետները համագյուղացիներին ստիպել են, թե ում ընտրեն, իսկ քվեարկությունն անցկացվել է ոչ թե տեղամասում, այլ հին դատարանի շենքում եւ նույնպես եղել է բացահայտ:

Լ. Ս.

digitised by A.R.A.R.@

Ղարաբաղի հարց

ՀԵՏԱՀԱՅԱՑ

Երեք սկզբունք, երեք մոտեցում

Կարծիքներ առանց մեկնաբանության

Հայաստանի ու Ադրբեջանի նախագահների արտաքին հարցերով խորհրդականների շփումներն արդեն մեկ տարի է, ինչ զուտ ժամանակագրական բնույթ են կրում. այսինքն վերջիններս առիթ չեն ունեցել անգամ միմյանց դեմքը տեսնելու եւ առ այսօր սահմանափակվել են փոխադարձ պատասխաններ գրելով: Հայաստանի նախկին նախագահի եւ նրա խորհրդական Ժիրայր Լիպարիտյանի օրոք այդ հարաբերությունները շատ ավելի աշխույժ էին եւ երբեմն ձգտում էին բարեկամական գնահատվել, ինչպես դրանք որակում է այսօրվա նախագահի խորհրդական Արամ Սարգսյանը: Եթե նրանք իրար ասելու բան էին ունենում, ապա երկրագնդի որեւէ կետում հանդիպման կազմակերպումն իրեն սպասեցնել չէր տալիս... Այսօր իրական երկկողմանի հանդիպումներ կազմակերպելը գրեթե անհնար է, քանի որ բանակցային գործընթացն, ըստ էության, փակուղի է մտել: Բայց ի հեճուկս բանակցությունների սառեցման, երկու կողմերն էլ շարունակում են տեսակետներ, գնահատականներ ու կարծիքներ արտահայտել, որոնք համադրելիս կարելի է իրավիճակի գրեթե լիարժեք պատկերը ստանալ: Վերջերս նման համադրության առիթ տվեց Ադրբեջանի արտաքին հարցերով պետխորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն «Կենտրոնական Ասիա եւ Կովկաս» հասարակական-քաղաքական ամսագրի այս տարվա երկրորդ համարում տպագրած իր «ԵԱՀԿ լիսաբոնյան վեհաժողով. առասպե՞լ, թե՞ իրականություն» ծավալուն հոդվածով, որից ստացած առաջին տպավորությունից, այն է՝ կարեկցանք ադրբեջանցիների հանդեպ, ակամա գալիս ես եզրակացության, որ հակահայկական քարոզչությունն այսօր դարձել է Ադրբեջանի պետական քաղաքականության հիմնասյուներից մեկը: Ինչեւէ, ճշմարտությունը համեմատության մեջ է: Ընդհանուր հետաքրքրություն վայելող հարցերի շուրջ լիարժեք պատկեր ստեղծելու նկատառումով ստորեւ ներկայացնում ենք հատվածներ Վաֆա Գուլուզադեի վերոհիշյալ հոդվածից, Արամ Սարգսյանի հետ տողերիս հեղինակի հարցազրույցից ու նույն թեմային առնչվող նախկինում ունեցած հրապարակումներից, ինչպես նաեւ այլ աղբյուրներից:

Լիսաբոնից առաջ

ՎԱՖԱ ԳՈՒԼՈՒԶԱԴԵ

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի թիվ 822, 853, 874, 884 բանաձեւերը մեկը մյուսին հաջորդեցին ի պատասխան Հայաստանի կողմից ադրբեջանական նորանոր տարածքների բռնազավթման: Այդ փաստաթղթերն ընդունվեցին Քելբաջարի, Աղդամի, Ֆիզուլիի, Ջեբրայիլի, Ղուբաթլիի եւ Զանգելանի շրջանների օկուպացիայից հետո: Դրան նախորդած բուն Լեռնային Ղարաբաղի, Լաչինի եւ Շուշիի շրջանների բռնազավթումը որեւէ արձագանք չստացավ: Այն օրերին մենք բարձր էինք գնահատում վերոհիշյալ բանաձեւերի ընդունումը, քանի որ դրանք թեեւ բավական թույլ, բայց եւ ինչ-որ չափով մխիթարանք էին բարբարոսական բռնության ֆոնի վրա, որ Ադրբեջանի ժողովուրդն ապրեց XX դարի վերջին:

Ժողովրդի ոգին ինչ-որ կերպ պահպանելու նպատակով մենք ամեն կերպ փառքում էինք այդ որոշումները, եւ առ այսօր էլ շարունակում ենք հիմնվել դրանց վրա՝ ընտրության ավելի լավ հնարավորություն չունենալու պատճառով: Բոլոր այդ բանաձեւերը կոչ էին անում ազատել տեղի «էթնիկ» հայերի կողմից Ադրբեջանի օկուպացված տարածքները, ինչպես նաեւ հարգել Ադրբեջանի պետական սահմաններն ու նրա տարածքային ամբողջականությունը: Միեւնույն ժամանակ այդ բանաձեւերը չեն ճանաչում ագրեսիայի փաստը, եւ իբրեւ ագրեսոր չեն մատնանշում Հայաստանը, չեն դատապարտում ագրեսորին, ագրեսորին պատժելու եւ նրա զոհի ոտնահարված իրավունքները վերականգնելու համար որեւէ պատժամիջոց չեն սահմանում:

Հանուն ճշմարտության պետք է ասել, որ անգամ այդպիսի բանաձեւերի ընդունման համար Բաքվի եւ Նյու Յորքի մեր դիվանագետներն արեցին այն ամենը, ինչ մարդկային հնարավորությունների սահմանում էր, եւ դա հնարավորի սահմանն էր, ինչի կարելի էր հասնել այն պայմաններում... Մեր դիվանագետների՝ Հայաստանի ագրեսիան դատապարտելու աղաղակող պահանջը մնաց «ձայն բարբառոյ հանապատի»:

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում արվում էր ամեն ինչ, որպեսզի Հայաստանն ազատվի կատարած ագրեսիայի համար պատասխանատվություն կրելուց: Թիվ 822 բանաձեւն ընդամենը «խոր մտահոգություն է արտահայտում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ հարաբերությունների վատթարացման կապակցությամբ» եւ անհանգստությամբ ընդգծում է «ռազմական գործողությունների էսկալացիան» (ի՞նչ էսկալացիա կարող էր իրականացնել անզեն Ադրբեջանը- Վ. Գ.)... Այդ ամենը նշանակում էր, որ Հայաստանը բնավ ագրեսիա չի իրականացրել, եւ ի հայտ եկած զինված հակամարտությունը Ադրբեջանի ներքին գործն է: Բանաձեւերում առհասարակ չի հիշատակվում Լեռնային Ղարաբաղը:

Թիվ 853 բանաձեւը, դատապարտելով Աղդամի շրջանի գրավումը (պարզ չէ ո՞ւմ կողմից- Վ. Գ.) համաձայնորեն կոչ է անում Հայաստանի Հանրապետությանը «շարունակել օգտագործել ունեցած հեղինակությունը» Լեռնային Ղարաբաղի հայերի վրա թիվ 822 բանաձեւի դրույթներն իրականացնելու նպատակով: Ինչպիսի՜ ցինիզմ: Միեւնույն ժամանակ հարկ է նշել, որ Լեռնային Ղարաբաղն այդ բանաձեւում վերջապես հիշատակվել էր իբրեւ Ադրբեջանի տարածք, ինչը ադրբեջանցի դիվանագետների հուսահատ գործունեության արդյունքն էր:

Եթե դիտարկենք ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի անդամ պետությունների կազմը: Միացյալ Նահանգներ, որ խճճված է հայկական լոբբիի սարդոստայնում, Ռուսաստան՝ ագրեսորի անկեղծ դաշնակից, Ֆրանսիա, որ Հայաստանի բարեկամն է, բայց եւ Ադրբեջանի թշնամին չէ (այդպես էին ասում Ֆրանսիայում Ժակ Շիրակի իշխանության գալուց առաջ- Վ. Գ.), Անգլիա, որ ճշտապես խորամանկ քաղաքականություն է վարում, Չինաստան, որ վերացարկված է այն ամենից, ինչ անմիջականորեն չի առնչվում իր շահերին եւ շատ հազվադեպ է դիվանագիտական կեցվածք ընդունում...

ԱՐԱՄ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ինչ վերաբերում է ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւերին, ապա դրանց դերը Լիսաբոնից առաջ եւ հետո չի փոխվել: Եվ դա ամենեւին էլ մեր դիվանագիտության հաջողությունը չէր, ինչպես փորձում է ներկայացնել իմ ադրբեջանցի գործընկերը: Ընդհակառակը, ընդունվում էին բանաձեւեր, որոնք հակասում էին մեր սկզբունքներին ու պատկերացումներին: Դրանք չէին իրականացվում, որովհետեւ իրավիճակը շրջելու մտահոգություն կար, քանի որ այլապես մեծ հրդեհ կարող էր ծագել: Մեր քաղաքականությունն, ընդհակառակը, վախվորած էր այն ժամանակ, եւ փորձեր էին արվում համոզելու, որ Հայաստանը, միեւնույն է, պարտադրված է լինելու ընդունել, որ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման միակ ձեւը Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության եւ նրա կազմում Ղարաբաղի ինքնավարությանը հասնելու ճանապարհն է, ինչը մերժում էր մեր ժողովուրդը: Դա գիտակցում էին նաեւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ու Ժիրայր Լիպարիտյանը: Իմ կարծիքով Վաֆա Գուլուզադեն այժմ միայն ցավում է, որ ժամանակները փոխվել են, եւ իր բարեկամ Ժիրայր Լիպարիտյանը այլեւս հնարավորություն չունի իրականացնելու հին քաղաքականությունը:

ՎԱՖԱ ԳՈՒԼՈՒԶԱԴԵ

1988-ին, Ադրբեջանի դեմ իրականացվող ագրեսիայի ամենավաղ շրջանում, ոչ իրենք հայերը, եւ ոչ էլ մենք պատկերացում չունեինք, թե ինչ մասշտաբների կհասնի այդ պատերազմը: Մոսկվայի հեղինակավոր կազմակերպությունների շտաբների գաղտնի ծրագրերին իրազեկ լինելու հնարավորությունն էլ չունեինք, որ պատրաստվում էր այդ ողբերգության, որն աշխարհին մատուցվեց իբրեւ Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ հայ-ադրբեջանական հակամարտություն, ինչն ի վերջո հանգեցրեց Ադրբեջանի տարածքի 20 տոկոսի օկուպացմանն... ու ադրբեջանցի միլիոնավոր անմեղ փախստականների վտարմանը հայրենի հողից, որոնք զրկանքների մեջ անցկացրին արդեն հինգերորդ ձմեռը...

Բռնազավթված բոլոր տարածքները միասին արհեստավարժ զինվորականների կողմից Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ «անվտանգության գոտի» կոչվեցին: Իմ կարծիքով, դա ադրբեջանական տարածքներում ռուսական ռազմական ներկայության դե ֆակտո վերականգնումն էր:

Բանակցությունների ընթացքում Ադրբեջանը միանգամայն արդարացի դիրք էր գրավում՝ պահանջելով հայկական ստորաբաժանումների դուրսբերումը բոլոր օկուպացված տարածքներից: Սակայն մեզ անընդհատ պնդում էին, որ հայերը երբեք իրենց զորքերը դուրս չեն բերի այդ տարածքներից, քանի չեն հստակեցված Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի գոնե ընդհանուր սկզբունքները, քանի որ նրանք չեն հավատում, որ զորքերի դուրսբերումից հետո մենք իրենց որեւէ կարգավիճակ կշնորհենք: Այդ պատրվակից էլ խուսափելու համար մենք գնացինք գաղտնի, ուղղակի եւ ոչ պաշտոնական բանակցությունների տարբերակով, որոնք կայանում էին Ադրբեջանի եւ Հայաստանի նախագահների հատուկ ներկայացուցիչների մակարդակով: Մեր կողմից ամբողջությամբ հստակեցվել էին Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի պարամետրերն ու ընդհանուր սկզբունքները, թեեւ մենք այդպես էլ չկարողացանք համաձայնության գալ որոշ սկզբունքային հարցերում: Մենք առաջարկեցինք ինքնավարության ամենաբարձր աստիճան ենթադրող սկզբունքներ, որոնց համաձայն Լեռնային Ղարաբաղի ու Ադրբեջանի հարաբերությունները պիտի լինեին ուղղահայաց, ինչպես նաեւ Լեռնային Ղարաբաղը չպետք է ունենար բանակ ու արտաքին քաղաքականություն վարելու իրավունք: Հայկական կողմը հետեւյալ պահանջներն էր դնում. «Ազգային գվարդիա» անվան տակ բանակի ստեղծում, անկախ տնտեսության ու «ազգային» տարադրամի առկայություն եւ մի շարք այլ անընդունելի առաջարկություններ, որոնք Լեռնային Ղարաբաղի անկախացման անքակտելի հավակնություններ էին: Բանակցությունները ընթանում էին անգլերենով, քանի որ բանակցությունների իմ գործընկեր Ժիրայր Լիպարիտյանը ԱՄՆ-ի քաղաքացի էր: Ես հույս ունեի, որ այդ փաստը նպաստող հանգամանք կհանդիսանա համաձայնության հասնելու ճանապարհին: Սակայն բանակցությունների ողջ ընթացքում ես նկատում էի, որ իմ գործընկերոջ բոլոր առաջարկությունները բխում են Ռուսաստանի ԱԳՆ-ի ցուցումներից, եւ ինքը, չնայած իր բարյացակամ ու սիրալիր բնավորությանը, չի կարող դուրս գալ տված հրահանգների սահմաններից: Նրա շուրթերից բազմիցս եմ լսել այն նախադասությունները, որ մեկ օր առաջ լսում էի Մինսկի խմբում Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Վլադիմիր Կազիմիրովի եւ Ռուսաստանի արտաքին գերատեսչության այլ բարձրաստիճան պաշտոնյաներից:

Ես կարող եմ ուրիշ օրինակներ էլ բերել, որոնք վկայում են հայերի եւ Ռուսաստանի արտգործնախարարության դիրքորոշումների բացարձակ ներդաշնակության մասին: Մի քանի անգամ Մոսկվայում Վ. Կազիմիրովի հետ հանդիպելուց հետո՝ վերջինիս առանձնասենյակից դուրս գալիս նկատել եմ սյան հետեւում թաքնվող Արկադի Ղուկասյանին, որ պարբերաբար իր ուսուցչից հրահանգներ էր ստանում, թե ինչպես է պետք խուսափել ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւերի կատարումից եւ պաշտպանվել Ադրբեջանի պատվիրակության ճշմարտացի փաստարկներից:

ԱՐԱՄ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Միայն այն փաստը, որ Վաֆա Գուլուզադեն երկար ժամանակ լինելով ռուսական դիվանագիտական կորպուսի ներկայացուցիչ ու բացարձակ ռուսամետ՝ կարողացավ մի քանի ամիսների ընթացքում դառնալ այդքան ռուսատյաց, լավագույնս ապացուցում է, որ ադրբեջանցիների համար դավանանքը ոչ մի նշանակություն չունի: Այդ մասին է վկայում նաեւ Խորհրդային Միության փլուզումից հետո Ադրբեջանի վարած ողջ արտաքին քաղաքականությունը: Դժվար է պատկերացնել, թե ինչ աստիճանի կարող է հասնել այդ երկրի լկտիությունը Հայաստանին Ռուսաստանի ծոցերում գործիք լինելու մեջ մեղադրելիս, երբ ինքը գեթ մեկ քայլ չի կատարում առանց Անկարայի հետ համաձայնեցնելու եւ այսօր էլ կոչ է անում ՆԱՏՕ-ին իր տարածքում զորակայաններ հիմնադրել:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանի ու Ռուսաստանի հարաբերություններին, ապա դրանք առնվազն 300 տարվա պատմություն ունեն: Եվ եթե Ադրբեջանի նման մենք էլ հրաժարվեինք Ռուսաստանի հետ մեր ավելի քան բարեկամական կապերից, աշխարհը մեզ չէր հասկանա, եւ մենք անվստահելի գործընկերոջ համբավ ձեռք կբերեինք: Բացի այդ, մենք չենք էլ թաքցնում, որ ռազմավարական մեր նպատակներն ու շահերը ավելի համընկնում են Ռուսաստանի, քան որեւէ մյուս հարեւանի հետ: Մենք չենք կարող այսօր հաշվի չառնել, որ մեր կողքին կա մի երկիր՝ Թուրքիան, որն այսօր գուցե, բայց թշնամական քաղաքականություն է վարում մեր հանդեպ, որովհետեւ չի ցանկանում մեզ հետ դիվանագիտական հարաբերություններ ձեւավորել: Քննարկել այն խնդիրները, որ կան մեր երկու պետությունների միջեւ, պայմանավորում է մեր հարաբերությունները Ադրբեջան-Հայաստան հարաբերություններով:

Մեր տեղեկանքը

Էմեր Ալբել՝ Թուրքիայի ԱԳՆ մամուլի քարտուղար

- Հնարավո՞ր եք համարում առաջիկայում հայ-թուրքական հարաբերությունների բարելավում:

- Իհարկե, մեր նպատակն է լավ հարաբերություններ ու համագործակցություն ունենալ մեր բոլոր հարեւանների, այդ թվում նաեւ Հայաստանի հետ, բայց մեր հարաբերությունների բարելավումը մեծապես կախված է հայ-ադրբեջանական հարաբերություններից, ինչպես նաեւ Հայաստանի կողմից Ադրբեջանի տարածքի 20 տոկոսի բռնազավթման ու ավելի քան 1 մլն գաղթականների չլուծված հարցերից, որոնց վերջնական լուծումը դեռ չի երեւում...

«Սոավոս», 29.10.96
ԱՐԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
Մոսկվա

Ռուսաստանի գործիքը չենք, եւ չենք էլ լինելու ոչ ոքի գործիքը: Բայց բարեկամություն ենք անում պաշտպանելով սեփական եւ ընդհանուրի շահերը: Ոչ ոք չէր խանգարում Ադրբեջանին նույնանման պայմանագիր ունենալ Ռուսաստանի հետ, ինչպիսին մենք ունենք:

Ավելացնեմ, որ Ադրբեջանի վայնասունը, թե հայերը օկուպացրել են այդ երկրի տարածքի 20 տոկոսը, չի համապատասխանում իրականությանը, դա Ադրբեջանի հրահրած պատերազմի հետեւանքն է: Եվ 1 մլն մարդ էլ անօթեւան չէր կարող մնալ, քանի որ պատերազմի ընթացքում այդ տարածքներից տեղահանվածների թիվը լավագույն դեպքում 600-650 հազար մարդ է կազմում: Միեւնույն ժամանակ մոտ 500 հազար հայեր էլ լքել են Բաքուն, Կիրովաբադը, Սումգայիթը... թողնելով իրենց բնակարանները: Եվ եթե մեզ հաջողվել է ինչ-որ կերպ լուծել մեր փախստականների խնդիրը, այն պարագայում, երբ ՄԱԿ-ն Ադրբեջանին ավելի մեծ օգնություն է ցույց տալիս, նրանք փախստականների պրոբլեմ չպետք է ունենային: Այդ խնդիրը շահարկվում է Ադրբեջանի կողմից զուտ քարոզչական նկատառումներով:

(Վերջը հաջորդիվ)

ԱՐԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ազգային ժողով

Քաղաքական նոր իրավիճակ Հայաստանում

Ավարտված խորհրդարանական ընտրությունների ընթացքին ու արդյունքներին անդրադառնալու դեռ շատ առիթներ կունենանք: Լինելով այն լրագրողներից մեկը, ով ԱԺ պատգամավորության թեկնածուի հանգամանքով հնարավորություն էր ստացել խորհրդարանական ընտրությունները դիտարկել ոչ միայն «դրսից», այլեւ «ներսից», ներկայացնում եմ նախնական ամենաընդհանուր տպավորություններս:

Սկսենք դրականից:

1. Բոլորովին այլ էր այն հասարակական մթնոլորտը, որի պայմաններում մենք գնացինք ընտրությունների: Չկար վախի, պետականորեն թելադրվող անհանդուրժողականության, քաղաքական ուժերի եւ անձերի հանդեպ խամահրանքի, ծաղրի, վարկաբեկումների, պետական խարդախության միջոցների ու հատկապես հեռուստատեսության կողմնակալ մեկնաբանությունների, անհավասարության ու զանազան այլ մերժելի երեւույթների այն ամբողջ հորձանքը, որ ուղեկցում էր մեզ բոլոր կարգի նախորդ ընտրություններում: Բուն ընտրությունների ընթացքում ժողովրդին ազատ կամարտահայտման իրոք եզակի հնարավորություն տրվեց, եւ նա ինքը ընտրեց այն խորհրդարանը, որից, համոզված եմ, շատ արագ հիասթափվելու է: Սակայն մինչ այդ, անկախ նրանից, թե ինչ վերաբերմունք ունեմ ողջ խորհրդարանի եւ ընտրվածներից յուրաքանչյուրի նկատմամբ, մարդկային տարրական պարկեշտությունը պահանջում է շնորհավորել հաղթողներին, մանավանդ նրանք նաեւ իմ մրցակիցներն էին, եւ բարեմաղթել, որ արժանի լինեն իրենց նկատմամբ ցուցաբերված վստահությանը:

2. Չնայած ընտրությունները երեւան բերեցին կազմակերպական բնույթի բազմաթիվ թերություններ, այդ թվում՝ աղաղակող, սկսած տեղամասային հանձնաժողովների կազմերի անվերջ եւ մինչեւ վերջին պահը կատարվող փոփոխություններից, վերջացրած ընտրացուցակների զանգվածային ու շատ դեպքերում ակնհայտ միտումնավոր կեղծումներով, բուն ընտրական գործընթացը շատ ավելի հանդարտ էր, արձանագրվեցին ընտրաթերթիկները խրծերով քվեատուփերը լցնելու, հանձնաժողովների աշխատանքում ահաբեկվածության մթնոլորտ ստեղծելու, քվեատուփերը հափշտակելու, ձայները ակնհայտ կեղծ հաշվելու եւ այլ վայրենի երեւույթներ:

3. Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը գործնականում չեզոք դիրք էր գրավել: Նա բավարարվեց քաղաքական ուժերից ոմանց միայն իր բարոյական զորակցությունը հայտնելով, սակայն չխառնվեց նախընտրական եւ ընտրական բուն գործընթացին, չգործադրեց սեփական իշխանությունը հօգուտ իր նախընտրած ուժերի եւ թեկնածուների: Հազիվ թե խորհրդարանում հայտնված բազմաթիվ կասկածելի հեղինակությունները նախագահի սրտովը լինեն: Նա, անշուշտ, տեսնում էր, որ իր չեզոքությամբ հեշտացնում է այդպիսի անցանկալի անձանց մուտքը Ազգային ժողով՝ շատ դեպքերում ի հաշիվ արժանավորների դուրսմղման, բայց գերադասեց զսպել իրեն: Այս զսպվածությունը երկակի գնահատում կարող է ունենալ՝ մի կողմից խորհրդարանի քրեականացմանը նպաստում, մյուս կողմից՝ ընտրությունների ազատ անցկացման հնարավորությունների ստեղծում: Մեծ հաշվով ո՞րն ավելի ճիշտ է՝ ցույց կտա ապագան:

Այժմ դիտարկենք անցած ընտրությունների բացասական կողմերը:

Ա) Ընտրական օրենսգրքի անկատարությունների, նրանում պարունակվող բազմաթիվ սողանցքների պատճառով ընտրություններին մասնակցելու հնարավորություն ստացան զանազան պետական պաշտոնյաներ, ինչը պայմաններ ստեղծեց ընտրազանգվածների վրա ճնշում գործադրելու, պաշտոնական դիրքը ձայներ շահելու նպատակով օգտագործելու համար: Ընտրությունների կազմակերպման եւ առաջին հերթին ընտրացուցակների կազմման պատասխանատվությունը դրված էր տեղական իշխանության մարմինների վրա, որոնք գործնականում տապալեցին խնդրի պատշաճ կատարումը եւ իրենց հանցավոր անփութության եւ միտումնավոր չարամտության բերումով ընտրական իրավունքից զրկեցին տասնյակ հազարավոր մարդկանց: Ավելին, քաղաքապետներից ու համայնքապետներից ոչ քչերը ուղղակիորեն գլխավորում էին պատգամավորական այս կամ այն թեկնածուի նախընտրական շտաբները, եւ այդ պայմաններում նրանց կողմից իրենց վարչական ենթակայության տարածքում բոլոր թեկնածուների համար հավասար հնարավորությունների ստեղծումն առնվազն շատ մեծ միամտություն կլիներ:

Բ) Հարհուրելի մասշտաբներ ընդունած սոցիալական թշվառությունը պարարտ հող ստեղծեց «բարեգործական» դիմակով ամեն կարգի եւ աներեւակայելի չափերի ընտրակաշառքներ բաժանելու համար: Հատկապես մեծամասնական ընտրատարածքներում ձայների անամոթ գնումը կանաչ ճանապարհ բացեց խորհրդարանը գրոհող խիստ կասկածելի «գործարարների» համար: Հենց միայն Երեւանի 25 ընտրատարածքներից պատգամավոր դարձածների մեջ քաղաքական այրեր են ընդամենը 4-ը, մյուսները քաղաքականությունից հեռու եւ դրանից ոչինչ կամ գրեթե ոչինչ չհասկացող մարդիկ են: Մինչդեռ Ազգային ժողովը նախ եւ առաջ քաղաքական մարմին է, եւ ինձ համար առնվազն անհասկանալի է, թե ի՞նչ են անելու մի քանի տասնյակ ապաքաղաքական խորհրդարանականները առաջիկա չորս տարիներին: Չմոռանանք, որ ներկա Ազգային ժողովը կոչված է լինելու պրոֆեսիոնալ: Լա՞վ «պրոֆեսիոնալ» է, եթե հիմնականում բաղկացած է քաղաքային հեղինակություններից եւ, մեղմ ասած, «բիզնեսի» ներկայացուցիչներից: Այս ի՞նչ զարմանալի անձնազոհությամբ այդ բիզնեսմենները հանկարծ վճռեցին իրենց նվիրել օրենսդրական աշխատանքի՝ հրաժարվելով ամսական վիթխարի եկամուտներից եւ իբր թե բավարարվելով գոնե իրենց համար չափազանց համեստ աշխատավարձով:

Գ) Ընտրությունները բացահայտեցին մի շատ տխուր իրողություն եւս՝ դրանք չդարձան նախընտրական ծրագրերի, գաղափարների եւ գաղափարախոսությունների մրցակցության ասպարեզ: Մրցակցում էին մեծ մասամբ անձերը եւ նրանց թիկունքում գտնվող ազդեցիկ ուժերը, ինչը շատ նման էր Հայաստանը այս կամ այն պետական բարձրաստիճան պաշտոնյայի «ազդեցության գոտու» վերածելու պայքարի: Ահավոր է, բայց փաստ՝ գողական «ռազբոռկա» հիշեցնող այդ բաժանումը իրոք տեղի ունեցավ, եւ դրա հետեւանքով խորհրդարանից դուրս մնացին որեւէ ազդեցիկ հովանավորությունից չօգտվող կայացած քաղաքական ուժերը՝ ԱԻՄ-ը, ՀԴԿ-ն, ՀՌԱԿ-ը, իրենց տեղը զիջելով այդպիսի հովանավորություն վայելող նորելուկ կուսակցություններին, որոնց գաղափարախոսությունը, եթե նույնիսկ ունեն, կատարելապես անծանոթ է ամենալայն զանգվածներին: Ճիշտ է, ԱԺ-ից դուրս մնացին նաեւ այլ նորելուկներ, այդ թվում «Արժանապատիվ ապագան» ու «Հզոր հայրենիքը», բայց սա էլ վկայում է սոսկ նրանց թիկունքում գտնվող ազդեցիկ պետական այրերի «ազդեցիկության» սահմանափակությունը տվյալ փուլում: Մյուս դուրս մնացածներից եւ նյութական լուրջ միջոցներ ունեցողներից մի քանիսը, այդ թվում ՀՀՇ-ն, «Շամիրամը», «Ազատությունը», «Հայրենիքը» եւ այլն, կատարելապես վարկաբեկել էին իրենց, իսկ մյուսների ասպարեզ մտնելն ուղղակի լուրջ բան չէր:

Դ) Պետության կայունության համար եւս չափազանց վտանգավոր եմ համարում նաեւ գործնականում միաբեւեռ խորհրդարանի ձեւավորումը: Վստահ չեմ, թե ունենալով բացարձակ մեծամասնություն, «Միասնությունը» դաշինքը ի վիճակի կլինի մեծապես զգուշությամբ եւ հօգուտ ժողովրդի գործադրելու իր ձեռող առավելությունը, ինչպես այդ տեսանք նախորդ խորհրդարանի հիշյալ մեծամասնության պարագայում: Այստեղ առկա է երեք վտանգ. 1) սեփական կասկածելի անցյալից խորհրդարանական տանիքի տակ պատսպարված պատգամավորների կույր-հնազանդություն գործադիր իշխանությանը, ինչը վերջինիս կդարձնի անվերահսկելի եւ հակակշիռ չունեցող, 2) խորհրդարանական մեծամասնության համերաշխ հակադրությունը գործադիր իշխանությանը՝ նախագահի հնարավոր հեղինակազրկմանը զուգընթաց, ինչը վերջինիս կարող է դարձնել այդ մեծամասնության պատանդը, զրկելով գործողությունների ամեն կարգի ազատություններից, 3) խորհրդարանական մեծամասնության պառակտումը թշնամական բեւեռների, ինչը հղի կլինի անկանխատեսելի հետեւանքներով:

Ե) Վերջապես, ընտրությունները բացահայտեցին ժողովրդի մի շատ խոշոր զանգվածի լումպենացումը, սեփական դատողությամբ առաջնորդվելու անկարողությունը եւ ուժի ու շինծու կուռքերի հետեւից կուրաբար գնալու հակվածությունը: Իսկ դա անվերապահորեն ծնելու է նոր հիասթափություններ, նորահայտ «փրկիչների» զայրի փառապերծումից առաջացող նոր դառնություն ու նոր զայրույթ, որը գումարվելով արդեն առկա հասարակական դժգոհության էներգիային՝ մեծացնելու է սոցիալական լարվածությունը եւ շիկացնելու է երկրի քաղաքական մթնոլորտը: Չէի ցանկանա չարագուշակ մարգարեություն անել, սակայն մտահոգ եմ, թե այս խորհրդարանը շատ ավելի արագ է վարկաբեկվելու ժողովրդի աչքում, քան նախորդը, եւ այդժամ թշվառության վերջնասահմանին հասած հարյուրհազարավոր մարդկանց առանց այն էլ եռացող ատելությունը ելք է որոնելու: Չեմ հավատում, թե մայիսի 30-ի ընտրություններով ձեւավորված ԱԺ-ն ընդունակ կգտնվի մեղմելու սոցիալական լարվածությունը երկրում: Իսկ դա «խոստանում է» առնվազն նոր վաղաժամկետ ընտրություններ ոչ այնքան հեռու ապագայում: Հարկավոր է հասկանալ, որ մայիսի 30-ից հետո Հայաստանում ստեղծվել է քաղաքական նոր իրավիճակ՝ սպասումների եւ հույսերի իրավիճակ: Վա՜յ նրանց, ովքեր չեն հասկանա դա եւ կհանդգնեն հուսախաբ անել ժողովրդին: Աստված իրենց էլ, մեզ էլ փրկի այդ հեռանկարից:

ՌՈՒԲԵՆ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

ՆՈՐ ԳՐՔԵՐ

Գեւորգ Տեր-Վարդանյանի հրատարակչական ակտիվությունը

Հայաստանի եւ սփյուռքի մտավորական, մասնավորաբար հայագիտական շրջանակներին ծանոթ անուն է Մատենադարանի գիտաշխատող, Հայաստանի ազգային գրադարանի նախկին տնօրեն Գեւորգ Տեր-Վարդանյանը: Այս տարվա առաջին հինգ ամիսներին նա հասցրել է հրատարակել տարբեր բնույթի երեք գրքեր, որոնք երեքն էլ ուշագրավ են:

Առաջինը «Մեսրոպ Մագիստրոս արքեպիսկոպոս Տէր-Մովսիսեան» խորագրով գիտական ուսումնասիրությունն է, որը լույս է սփռում այս դարի առաջին կեսի՝ հայ ձեռագրերի անխոնջ ուսումնասիրող, հանիրավի մոռացված եկեղեցական գործիչ Մեսրոպ արք. Տեր-Մովսիսյանի կյանքի, գործունեության եւ ձեռագրագիտական վաստակի վրա: Գրքի կես ծավալը Գ. Տեր-Վարդանյանի հեղինակած Մագիստրոս մականունով ծանոթ այս եկեղեցականի մանրամասն կենսագրությունն է եւ ձեռագրագիտական ժառանգության գնահատումը, որով այս հակասական անձնավորությունն առաջին անգամ ներկայացվում է լայն հասարակայնությանը: Տեր-Մովսիսյանի կենսագրությունը հարուստ նյութ է պարունակում մեր դարի 20-30-ական թ.թ. սբ. Էջմիածնում ու նրա շուրջ տիրող անառողջ մթնոլորտի մասին: 180 էջանոց գրքի երկրորդ մասը «Մատենագիտություն» բաժինն է, որտեղ ներկայացվում են Մագիստրոսի անտիպ գործերը, եկեղեցական-ծիսական գրքերը, ձեռագրացուցակները, այլ անտիպ նյութերի ցուցակը: Հատորի ավարտին բերված են հիշատակված անձնանունների ու տեղանունների ցանկերը:

Գ. Տեր-Վարդանյանի խմբագրած ու հրատարակած երկրորդ գիրքը Երվանդ Օտյանի՝ «Մանանայ» շաբաթաթերթում լույս տեսած «Մեր երեսփոխանները» եւ «Մեր Ազգային ժողովը» երգիծական ակնարկների շարքերն են, որոնք Հայաստանում լույս են տեսնում առաջին անգամ: «Մեր երեսփոխանները» շարքում Օտյանը ներկայացնում է Կ. Պոլսի Ազգային ժողովի 37 պատգամավորների, որոնց հետեւում է իր՝ Օտյանի մասին Ամբաս Ղավթյանի երգիծական ակնարկը: Ակնարկներն ուղեկցվում են պատգամավորների լուսանկարներով եւ «Մանանայի» երգիծանկարիչ Զարեհ Գալֆայանի երգիծական շարժերի վերարտադրումով: «Մեր Ազգային ժողովը» ներկայացնում է նույն ժողովի նիստերի երգիծական նկարագրությունը: Գրքի կազմողը 268 էջանոց հատորի սկզբին տվել է իր գնահատականը հրատարակվող շարքերին, իսկ ավարտին՝ ծանոթագրությունների բաժինը, որը կարեւոր տեղեկություններ է հաղորդում հիշատակվող դեպքերի ու դեմքերի մասին:

Գ. Տեր-Վարդանյանի երրորդ հրատարակության վերնագիրն իսկ շատ բան է ասում նրա բովանդակության մասին: «Հայաստանի ազգային գրադարանը շահախնդրությունների հորձանուտում» խորագրով 112 էջանոց գրքույկում հեղինակը ներկայացնում է 1995 թ. փետրվարի 21-ից 1998 թ. նոյեմբերի 2-ն ընկած ժամանակահատվածում Հայաստանի ազգային գրադարանի տնօրենի պաշտոնում իր գործունեությունը, մասնավորաբար այն անառողջ մթնոլորտը, որ ստեղծվել էր իր շուրջը 1998 թ., մասնավորապես «իշխանափոխությունից» հետո, որի տրամաբանական վախճանը եղավ իր հրաժարումն այս պաշտոնից: Գ. Տեր-Վարդանյանը ներկայացնում է գրադարանի ներսից ու դրսից իր նկատմամբ նյութված դավերը եւ խստագույն քննադատության ենթարկում մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարությանն ընդհանրապես ու նախարար Ռոլանդ Շառոյանին մասնավորապես:

Գ. Տեր-Վարդանյանի հրատարակած առաջին երկու գրքերը լույս են տեսել Մեսրոպ արք. Աշճյանի հովանավորությամբ՝ սփյուռքահայ բարերար Անահիտ եւ Ժոզեֆ Մելքոնյանների մեկենասությամբ: Իսկ երրորդի «երախտագիտութեան արժանի մեկենասը» ցանկացել է անունն անհայտ պահել «յայտնի լինելու դէպքում անպայման առաջանալիք իր ներկուսակցական քաղութիւններից խուսափելու համար»: Սա թափանցիկ ակնարկ է, որ մեկենասը ՀՅԴ անդամ է, այսինքն՝ կուսակիցը Ռ. Շառոյանի:

Երեք հրատարակությունները լույս են տեսել դասական ուղղագրությամբ, որի ջերմեռանդ ջատագովն է Գ. Տեր-Վարդանյանը:

ԳԵՒՈՐԳ ՅԱԶԸՃԵԱՆ

Դիմանո՞ւմ ենք առանց Անդրեյ Տարկովսկու

Հոբելյան չկա, պատեհ առիթ չկա, սակայն վերջին ժամանակներս աշխարհի մամուլը, ռադիոն ու հեռուստատեսությունը հաճախ, շատ հաճախ են խոսում Անդրեյ Տարկովսկու մասին: Ռուս կինոռեժիսորը ինչո՞ւ է ուշադրության կենտրոնում: Առաջին հայացքից անսովոր այս իրավիճակը հասկանալու համար հիշենք նրա «Ստալկեր» կինոնկարի հատվածներից մեկը, ուր մեջբերում է արվում «Յայտնութեան գրքից»:

«Եւ երբ բացեց վեցերորդ կնիքը, տեսայ, որ մեծ երկրաշարժ եղաւ. եւ արեգակը սեւ դարձաւ ինչպէս այծի մազից հիւսուած կարպետը, եւ լուսինն ամբողջովին դարձաւ ինչպէս արիւն: Եւ երկնքի աստղերը թափուեցին երկրի վրայ ինչպէս տերեւը թզենու, որ ուժգին շարժւում է հողմից. եւ երկինքը գալարուեց ինչպէս մագաղաթեայ գիրք. եւ բոլոր լեռներն ու կղզիները շարժուեցին իրենց տեղից...»:

Ֆիլմի ցուցադրումից տարիներ անց (էկրան բարձրացավ 1979 թվականին), երբ արդեն Չեռնոբիլի ԱէԿ-ը պայթել էր, առավել «համարձակ» խորհրդային կինոգետներն ասացին, որ Տարկովսկին իր ֆիլմով կանխատեսել էր չեռնոբիլյան աղետը: Պարզունակ ու ծիծաղելի մտահանգում, «Ստալկեր»-ի, նաեւ Տարկովսկու անչափ արժեզրկում: Ոչ, այդպես չէ: Տարկովսկին շատ ավելի բան էր տեսել, շատ ավելի կարեւոր բանի մասին էր խոսում մահվանից 6 տարի առաջ: Իսկ եթե համարձակվենք ասե՞լ, որ նա ուշադիր էր կարդացել Նոր Կտակարանը:

Մեր մեծ հայրենակից, կինոյի 20-րդ դարի ամենախորհրդավոր ու հզոր ներկայացուցիչներից մեկը՝ Սերգեյ Փարաջանովը գլուխ էր խոնարհում Անդրեյ Տարկովսկու արվեստի առաջ: Խելամիտ լինենք եւ սկսենք վստահել Փարաջանովի ճաշակին:

Լեհ լրագրող Քրիստոֆ Զանուսին մի կարճ ժամանակ ուղեկցեց Տարկովսկուն՝ վերջինիս ԱՄՆ կատարած այցի ժամանակ: Իր հեղինակած «Կարճ հանդիպումներ, երկար գրույցներ» գրքում Զանուսին գրում է.

«Ամերիկայում հանդիպումները հաճախ եղան, եւ ես այնտեղ, ինչպես ասում են, մեկնաբանի դեր էի կատարում: Կոլորադո նահանգի փոքրիկ քաղաքներից մեկում հանդիպեցինք մտավորականության հետ: Մասնակիցներից մեկը անընդհատ նույն հարցն էր տալիս եւ ուզում պատասխան ստանալ. «Մարդն ինչո՞ւ է ապրում, ինչո՞վ է երջանկանում» (ամերիկացու հոգեբանությունը մի բան է, որի հետ Տարկովսկին սկզբնական շրջանում յոլա գնալ չէր կարող): Տարկովսկին զայրանում է ու ասում. «Մի՞թե ինքը չգիտե, թե ինչի համար է ապրում: Եթե չգիտե, թող մտածի այն բանի շուրջ, թե ինչի համար է կանչված չգոյությունից, ինչու է կյանքի կոչված, թող փորձի կռահել տիեզերքում իրեն վիճակված դերը, կատարի այդ դերը: Իսկ երջանկությունը կամ կգա կամ չի գա»:

Ինքը՝ Տարկովսկին, չկարողացավ տալ երջանկության բանաձեւը, թեեւ նրա բոլոր հերոսները, ի վերջո, երջանկության էին ձգտում: Իր խոստովանություններից մեկում նա ասում է. «Անկեղծ ասած, ես այդպես էլ երբեք չհասկացա, որ արվեստագետը կարող է իր ստեղծագործելու ընթացքում երջանիկ լինել: Միգուցե այդ բառը ճշմարիտ չէ: Երջանի՞կ... Ոչ: Երբեք: Մարդը նրա համար չի ապրում, որպեսզի երջանիկ լինի: Երջանկությունից շատ ավելի կարեւոր բաներ կան...»:

Ի՞նչ: Ինքը երբեմն մոտենում էր իր այս խոսքի մեկնաբանությանը.

«... Առհասարակ պահանջատիրությունը եւ հավակնոտությունը ահավոր բաներ են: Հաստատվելու, կայանալու ցանկությունն էլ, ապացույցն էլ ահավոր բան է: Անտանելի է, երբ ինձ քեզ փորձում ես աշխարհի կենտրոն դարձնել: Դրան հակակշիռ մի ուրիշ աշխարհ կա՝ պոեզիայի աշխարհը, որը կապում եմ Արեւելքի, արեւելյան մշակույթի հետ: Հարկ փորձեմ բացատրել Վագների, անգամ Բեթհովենի երաժշտությունը: Չէ՞ որ դա ողբ է սեփական անձի մասին, մենախոսություն. տեսեք, ինչքան աղքատ եմ, ինչքան դժբախտ, ինչքան բեկված, ինչպես եմ տառապում Պրոմեթեւսի նման: Իսկ, ահա, տեսեք ինչպես եմ սիրում ես: Հասկանո՞ւմ եք՝ ես, ես, ես... Ես վերջերս լսել եմ մեր թվարկությունից առաջ 6-րդ դարի երաժշտություն՝ չինական, դասական, ծիսական երաժշտություն: Դա անհատի բացարձակ միաձուլումն է ոչնչի հետ բնության մեջ, տիեզերքի մեջ, այսինքն՝ ճիշտ հակառակ երեւույթ: Իսկ ռոմանտիկն ասում է. «Կարեւորն իմ զգացմունքներն են, իսկ մնացած ամեն ինչ ոչինչ է...»:

Կրկին հակասություն: Այսպես է Տարկովսկին ինքն իրեն հակասելով փորձում էր բացատրել իրեն, բացատրել աշխարհն ու տիեզերքը:

Դժվար մանկություն է ունեցել: Հայրը՝ բանաստեղծ Արսենի Տարկովսկին, նրա հիշողության մեջ միշտ էլ մնացել է որպես ամենահարազատ մարդը, թեեւ կնոջից ու երկու զավակներից անջատ էր ապրում: Նրա ծխամորճի եւ լավ օծանելիքի հոտը, կապույտ վերարկուն Անդրեյը եւ քույրը՝ Մարինան, ակնածանքով էին հիշելու: Անդրեյի հիշողության մեջ միշտ մնալու էր նաեւ Զավրաժ գյուղում գտնվող այն տունը, ուր մեծացել էր, հասակ առել: Ու տրիտակածավարի դասն է միշտ մնալու: Իր ֆիլմերում («Իվանի մանկությունը», «Հայելի», «Անդրեյ Ռուբլյով»...) նա միշտ հիշելու է տունը, պահպանելու է որպես խորհրդանիշ: «Ես հաճախ երազիս մեջ տեսնում եմ իմ մանկության տունը», հաճախ ասում էր նա:

... Ընդամենը 53 տարի ապրեց, բայց արեց այնքան, ինչքան ուրիշները չէին անի գուցե 153 տարում: Գնաց, մեզ թողնելով իր գաղտնիքը բացելու անչափ դժվար խնդիրը:

«Ես զարմանում եմ, թե աշխարհը ինչպես է դիմանալու առանց Անդրեյ Տարկովսկու», մի առիթով ասել է Սերգեյ Փարաջանովը:

Է, դիմանո՞ւմ ենք... Չգիտեմ:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔ

Վահագն Տատրյանը միանում է Զորյան ինստիտուտին

Հայկական ցեղասպանության ուսումնասիրության բնագավառում ամենահեղինակավոր պատմաբան պրոֆ. Վահագն Տատրյանը պաշտոնապես միացել է ժամանակակից հայկական ուսումնասիրությունների եւ փաստավավերագրումների Զորյան ինստիտուտին, որպես ցեղասպանության հետազոտությունների ծրագրերի տնօրեն, հաղորդում է Մ. Նահանգներից ստացված ֆաքսը:

Պրոֆ. Տատրյանը ճանաչված հեղինակություն է, երկար տարիներ դասավանդել է Նյու Յորքի պետական համալսարանում, ինչպես նաեւ որպես այցելու պրոֆեսոր՝ Բելգիայի, Կանադայի, Անգլիայի, Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, Հոլանդիայի, Իտալիայի, Շվեդիայի եւ Շվեյցարիայի զանազան համալսարաններում: Նա Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի ակադեմիկոս է եւ «Մովսես Խորենացի» շքանշանի դափնեկիր: Հեղինակ է վաթսունից ավելի մենագրությունների եւ հոդվածների, ինչպես նաեւ վեց առանձին հատորների, որոնցից «Հայկական ցեղասպանության պատմությունը» չորրորդ անգամ է տպագրվում:

Զորյան ինստիտուտը հիմնվել է 1982-ին: Ունի գրասենյակներ Քեմբրիջում, Մասաչուսեթսում (ԱՄՆ) եւ Տորոնտոյում (Կանադա): Իր գործունեությունն իրականացնում է երեք գլխավոր բնագավառներում՝ հայագիտություն, ցեղասպանություն եւ սփյուռքի պատմության ուսումնասիրություն: Նախագահն է ծանոթ գործարար Գուրգեն Սարգսյանը:

«Զորյան ինստիտուտի հետ կապը փոխադարձաբար օգտակար է լինելու, երկար ժամանակ է, ինչ մտածում էի նման կապի ստեղծման մասին», ասել է պրոֆ. Տատրյանն այս առթիվ: Իսկ Զորյան ինստիտուտի Հոգաբարձուների խորհրդի ատենապետ, պրոֆ. Վարուժան Այվազյանը նկատել է, որ «պրոֆ. Տատրյանի առաջնակարգ ակադեմիական նվաճումները լիովին համատեղելի են Զորյան հիմնարկի առաջադրած բարձրագույն իդեալների հետ»:

«Ղալար» համույթի անդրանիկ ելույթը

Պոլսո «Ջեմալ Ռեշիդ բեյ» համերգասրահում տեղի է ունեցել Մխիթարյան սանուց միության նորակազմ «Ղալար» երգի-պարի խմբի առաջին համերգ-ներկայացումը, գրում է Փարիզի «Յառաջ» օրաթերթն իր մայիսի 22-23 միացյալ համարում: Խմբի գլխավոր պարուսույցներն են, ըստ լրատվության, Ջուլիա Սուրլուն եւ Գեւորգ Սիմիթեջյանը: Տարազները պատրաստել է ժանին Փափազյանը, իսկ երգչախմբի ղեկավարն է Տիգրան Կարագյոզյանը: Երեկոն բացել է կազմակերպիչ հանձնախմբի ատենապետ Հերման Օգինյանը, որից հետո հանդիսավար Բուզանդ Ասքերը հայերեն եւ թուրքերեն բացատրություններ է տվել կատարված յուրաքանչյուր ստեղծագործության մասին: Ջերմ ընդունելության են արժանացել հատկապես «Բարեկամության երգը», «Վարդավառի տոնը», «Խոտվիլակների պարը» եւ «Հայկական հարսանիք» համարները: Երեկոյի հաջողությանը մեծապես նպաստել է նվագախումբը:

«Հայ հորիզոն»-ը՝ 5 տարեկան

Տորոնտոյի հայ կենտրոնի Հ. Մանուկյան գրադարանում նշվել է «Հայ հորիզոն» հեռուստակայանի հիմնադրման 5-րդ տարեդարձը, հաղորդում է Փարիզի «Յառաջ» օրաթերթը մայիսի 22-23 միացյալ համարում: Հյուրասիրությունից հետո բացման խոսքով հանդես է եկել հեռուստակայանի հանձնախմբի անդամ Սարգիս Տեր-Տերյանը, որն անդրադարձել է կայանի ստեղծման պատմությանը:

Հ. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ

31.12.98 թ.

«ԱԿՈՒՆՔ-ԲԱՆԿ» ՓԲԸ

		հազ.դրամ	հազ.դրամ
	ԱԿՏԻՎՆԵՐ	31.12.97թ.	31.12.98թ.
1	Դրամական միջոցներ	11500	125062
	այդ թվում արտարժույթով	10165	1508
2	Թղթակցային հաշիվներ բանկերում	146327	307192
2.1.	Կենտրոնական բանկում	17794	99088
	այդ թվում արտարժույթով	770	42086
2.2.	Այլ բանկերում	128533	207952
	այդ թվում արտարժույթով		57611
3	Թղթակցային հաշիվներ ոչ ռեզիդենտ բանկերում	9577	152
	այդ թվում արտարժույթով	9577	152
4	Վարկային ներդրումներ	270125	943820
	այդ թվում արտարժույթով	47870	684836
5	Հաշվարկված (ստացվելիք) տոկոսներ ներդրված վարկերից	4666	16670
6	Վարկերի հնարավոր կորուստների ծածկման պահուստաֆոնդ	-18324	-25076
7	Հիմնական միջոցներ	27012	22919
8	Դեբիտորներ	4783	6704
	այդ թվում արտարժույթով		409
9	Այլ ակտիվներ		22802
	Ընդամենը Ակտիվներ	**452666**	**1420093**
	ՊԱՍԻՎՆԵՐ		
1	Ցպահանջ ավանդներ ռեզիդենտներից	28054	106215
	այդ թվում արտարժույթով	7487	20202
1.1	Ցպահանջ ավանդներ ոչ ռեզիդենտներից		499604
	այդ թվում արտարժույթով		499604
2	Ժամկետային ավանդներ ռեզիդենտներից	13071	17482
	այդ թվում արտարժույթով	12671	16982
2.2.	Ժամկետային ավանդներ ոչ ռեզիդենտներից		259278
	այդ թվում արտարժույթով		259278
3	Բանկերից ստացված վարկեր	100000	83003
	այդ թվում ոչ ռեզիդենտ բանկերից		83003
4	Հաշվարկված (վճարվելիք) տոկոսներ		5950
5	Ներքին պարտավորություններ		1115
6	Արտաքին պարտավորություններ	3518	5119
	Ընդամենը Պարտավորություններ	**144648**	**977766**
1	Կանոնադրական կապիտալ	292000	450000
2	Գլխավոր պահուստներ	7300	7300
3	Ընթացիկ ժամանակաշրջանի չբաշխված շահույթ	8318	17101
4	Նախորդ ժամանակաշրջանի չբաշխված շահույթ		2128
	Ընդամենը կապիտալ	**307618**	**442327**
	Ընդամենը Պարտավորություններ	**452266**	**1420093**

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Ընդհանուր կապիտալի փոփոխության վերաբերյալ
Բանկի անվանումը «Ակունք բանկ» ՓԲԸ
Ամսաթիվը 1/1/99

Ձեւ թիվ 11 (եռամսյակային)

հազ. դրամ

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Հաշվետու ժամանակաշրջան
Մնացորդը ժամանակաշրջանի սկզբում	x
Ընդհանուր կապիտալ, այդ թվում	307,618
Կանոնադրական հիմնադրամ	292,000
Ծանուցում հետգնված բաժնետոմսերի [illegible]	2,920
Գլխավոր պահուստ	7,300
Եկամուտների պահուստներ	8,318
Փոփոխությունը ժամանակաշրջանի ընթացքում	x
Ընդհանուր կապիտալ, այդ թվում	134,708
Կանոնադրական հիմնադրամ	158,000
Եկամուտների պահուստներ մինչեւ դիվիդենտների վճարումը	23,292
Մնացորդը ժամանակաշրջանի վերջում	x
Ընդհանուր կապիտալ, այդ թվում	442,326
Կանոնադրական հիմնադրամ	450,000
Ծանուցում հետգնված բաժնետոմսերի [illegible]	4500
Գլխավոր պահուստ	7,300
Եկամուտների պահուստներ	14,974

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Բանկի դրամական հոսքերի վերաբերյալ
Բանկի անվանումը «Ակունք բանկ» ՓԲԸ
Ամսաթիվը 1/1/99

Ձեւ թիվ 12 (եռամսյակային, տարեկան)

հազ. դրամ

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Հաշվետու ժամանակաշրջան
1. Դրամական հոսք գործառնական գործունեությունից	56,146
Ստացված տոկոսներ	55,972
Ստացված կոմիսիոն գումարներ	85
Միջնորդային, ֆակտորինգային եւ հավատարմագրային գործառնություններ	2,487
Նախկինում դուրս գրված վարկերի վերադարձ	56,543
Ստացված այլ եկամուտներ	18,227
Վճարված տոկոսներ	28,755
Վճարված աշխատավարձ եւ գործառնական ծախսեր	16,998
Վճարված հարկեր	445
Զուտ դրամական հոսքեր այլ գործառնական գործունեությունից	30,970
2. Դրամական հոսք ներդրումային գործունեությունից	742,234
Վարկային ներդրումների, այդ թվում ֆակտորինգի նվազում (ավելացում)	696,084
Հիմնական միջոցների օտարում (ձեռք բերում)	6,240
Զուտ դրամական հոսքեր այլ ներդրումային գործունեությունից	39,910
3. Դրամական հոսք ֆինանսական գործունեությունից	950,940
Ցպահանջ պարտավորությունների գծով ավելացում (նվազում)	537,696
Ժամկետային պարտավորությունների գծով ավելացում (նվազում)	307,018
Բաժնետերերի ներդրումները կանոնադրական հիմնադրամում	158,000
Զուտ դրամական հոսքեր այլ ֆինանսական գործունեությունից	51,774
Դրամական միջոցների գծով աճ	264,852
Դրամական միջոցներ ժամանակաշրջանի սկզբում	167,402
Դրամական միջոցներ ժամանակաշրջանի վերջում	432,254

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Բանկի եկամուտների եւ ծախսերի վերաբերյալ
Բանկի անվանումը «ԱԿՈՒՆՔ-ԲԱՆԿ» ՓԲԸ
Ամսաթիվը 12/31/98 թ.

Ձեւ թիվ 5 (ամսական, եռամսյակային, տարեկան)

հազ. դրամ

	ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Նախորդ ժամանակաշրջան	Հաշվետու ժամանակաշրջան
1	Տոկոսային եկամուտներ		
1.1	Թղթակցային հաշիվներից ստացված տոկոսներ		446
1.2	Տրամադրված վարկերի դիմաց ստացված տոկոսներ	54,538	100,084
1.3	Լիզինգից եւ ֆակտորինգից ստացված տոկոսներ		1,842
	Ընդամենը տոկոսային եկամուտներ	54,538	102,372
2	Տոկոսային ծախսեր		
2.1	Թղթակցային հաշիվների եւ ցպահանջ պարտավորությունների դիմաց վճարված տոկոսներ		172
2.2	Բանկերից եւ այլ ֆինանսավարկային կազմակերպություններից ներգրավված միջոցների դիմաց վճարված տոկոսներ		4,311
2.3	Ներգրավված ավանդների դիմաց վճարված տոկոսներ	14,584	22,390
2.4	Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ներգրավված միջոցների դիմաց վճարված տոկոսներ		8,083
	Ընդամենը տոկոսային ծախս	14,584	34,956
	Զուտ տոկոսային եկամուտներ	**39,954**	**67,416**
3	Ոչ տոկոսային եկամուտներ		
3.1	Մատուցված ծառայությունների դիմաց ստացված եկամուտներ	6,120	13,622
3.2	Արժեթղթերի վաճառից ստացված զուտ եկամուտներ	340	
3.3	Արտարժութային գործառնություններից ստացված զուտ եկամուտներ	741	8,194
3.4	Արտարժույթի վերագնահատումից ստացված դրական (բացասական) փոխարժեքային տարբերություն	168	6,425
3.5	Հավատարմագրային գործառնություններից ստացված եկամուտներ		645
3.6	Հիմնական միջոցների օտարումից ստացված եկամուտներ		452
3.7	Այլ ոչ տոկոսային եկամուտներ	3837	508
	Ընդամենը ոչ տոկոսային եկամուտներ	11,206	-296
4	Ոչ տոկոսային ծախսեր		
4.1	Աշխատավարձ, դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	10,407	18,282
4.2	Գործուղման ծախսեր	886	360
4.3	Հատկացումներ սոցիալական ապահովագրության, կենսաթոշակային եւ զբաղվածության հիմնադրամներին	3,775	2,186
4.4	Հարկեր		445
4.5	Հիմնական միջոցների ամորտիզացիոն ծախսեր	2,120	6,416
4.6	Բանկի շենքի վարձակալության վճար	2111	1171
4.7	Գովազդային, ներկայացուցչական ծախսեր		34
4.8	Վճարված տույժեր, տուգանքներ		51
4.9	Այլ ծախսեր	5,403	18,862
	Ընդամենը ոչ տոկոսային ծախսեր	**24,702**	**47,807**
	Զուտ ոչ տոկոսային եկամուտներ	**-13,496**	**48,103**
5	Հատկացումներ հնարավոր կորուստների պահուստաֆոնդերին		
5.1	Վարկերի հնարավոր կորուստների ծածկման պահուստաֆոնդին կատարված մասհանումներ	69,958	125,933
5.2	Դեբիտորական պարտավորությունների եւ այլ գործարքների ռիսկի համար նախատեսված [illegible] դուրս գրված ծախսեր		985
	Ընդամենը մասհանումներ	69,958	126,918
6	Դուրս գրված ակտիվների վերադարձ		
6.1	Վարկերի հնարավոր կորուստների ծածկման պահուստաֆոնդի հաշվին նախորդ տարիներին դուրս գրված վարկերի վերադարձ	11,668	43,734
6.2	Վարկերի հնարավոր կորուստների ծածկման պահուստաֆոնդի հաշվին [illegible] դուրս գրված վարկերի վերադարձ	40,565	46,770
	Ընդամենը վերադարձ	**52,233**	**90,504**
	Զուտ մասհանումներ	**17,725**	**36,414**
	Շահույթ մինչեւ հարկելը	8,733	17,101
	Շահութահարկ	2,926	
	Զուտ շահույթ	5,807	
	Չբաշխված շահույթ	5,807	

Աուդիտորական գործունեության իրականացման արտոնագիր թիվ 001 եւ 021 տրված ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից
ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից տրված արտոնագիր թիվ 414

ԱՆԿԱԽ ԱՈՒԴԻՏՈՐԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

«Ակունք բանկ» ՓԲԸ բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին

Մեր կողմից իրականացվեց «Ակունք բանկը» ՓԲԸ 1998 թվականի տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների (կցվում են) անկախ աուդիտորական ուսումնասիրություն:

Պատասխանատվությունն այդ հաշվետվությունների կազմման համար կրում է «Ակունք բանկ» ՓԲԸ ղեկավարությունը: Մենք պատասխանատու ենք այդ հաշվետվությունների վերաբերյալ աուդիտորական ստուգման հիման վրա տրվող մեր եզրակացության համար:

Աուդիտն իրականացվել է աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Համաձայն այդ ստանդարտների, պահանջվում է աուդիտորական ստուգման նախագծումն ու իրականացումն այնպես, որպեսզի հավաստիացվեն բավարար ապացույցներ ներկայացված ֆինանսական հաշվետվություններում բերված տվյալների էական սխալներից զերծ լինելու մասին: Աուդիտը ներառում է ֆինանսական փաստաթղթերում ընդգրկված ցուցանիշները եւ նրանց բաղադրիչների ճշգրտության ապացույցների ննումը: Մեր կողմից ընտրանքային եղանակով ստուգվեցին բոլոր այն տվյալները, որոնցից ձեւավորվել են ֆինանսական հաշվետվությունների ցուցանիշները: Աուդիտորական ստուգման ընթացքում դիտարկվեցին նաեւ կիրառվող հաշվապահական հաշվառման սկզբունքները, ղեկավարության կողմից իրականացվող կառավարումը, ինչպես նաեւ ֆինանսական փաստաթղթերի կազմման գնահատումը:

Մենք կարծում ենք, որ աուդիտի ընթացքում հավաքագրվել են բավարար եւ իրական տեղեկություններ մեր եզրակացության համար:

Մեր կարծիքով, թեեւ արտահաշվեկշռային հաշիվների վարումը կատարվում է շեղումներով, ֆինանսական հաշվետվությունները արժանահավատ են եւ ճշտությամբ են արտացոլում «Ակունք բանկ» ՓԲԸ 1998 թվականի տարեկան գործունեության ֆինանսական վիճակը:

«Բիզնես Կոնսալտ» [illegible] Տնօրեն — Փ. Գեւորգյան

ք. Երեւան

E-mail (audit[illegible]bscon . arminco . com)

Հ/հ 151011001204, տարադրամային հաշիվ 151011101202 «Հայկոմ Բանկ» ՍՊԸ Էրեբունի մասնաճյուղ
Account (AMD) 151011001204, USD ($) 151011101202 "Arm.Communication Bank" LTD Branch Erebuni

digitised by A.R.A.R.@

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), Կրթական զարգացման ակադեմիան (AED) եւ Sibley International-ը

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը կկայանա **հունիսի 7-ին, ժամը 11:30-ին** Թեքեյան մշակութային կենտրոնում *(Խանջյան 50)*:

Հանդիպումը կվարի ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության ներքին պետական պարտքի վարչության պետ

Արշալույս Մարգարյանը:

Թեման՝ **«Հայաստանի գանձապետական պահառուի համակարգի ներդրումը եւ շուկայի մասնակիցների շրջանակների ընդլայնումը»:**

Բաց հասարակության ինստիտուտի օժանդակության հիմնադրամ հայկական մասնաճյուղ (ԲՀԻՕՀՀՄ)

Արվեստ եւ մշակույթ ծրագիր

ԲՀԻՕՀՀՄ-ը հայտարարում է մրցույթ վավերագրական կինոյի բեմադրիչների եւ կինոարտադրողների միջեւ՝ սույն թվականի հուլիսի 2-6-ը Պերնուում (Էստոնիա) կայանալիք Արեւելյան Եվրոպայի փաստագրական կինոյի գիտաժողովին մասնակցելու համար: Գիտաժողովի թեմաներն են
ա) հատուկ կինեմատոգրաֆիական օրենքների նախաձեռնում այն երկրներում, որտեղ վավերագրական կինոյի արտադրությունը կախում ունի հասարակական գումարներից,
բ) վավերագրական կինոյի արտադրությունը հասարակական հեռուստատեսության շրջանակներում,
գ) վավերագրական կինոյի բնագավառում համագործակցություն եւ բաշխում Արեւելյան Եվրոպայի երկրների միջեւ,
դ) տեսագրման եւ մոնտաժի ժամանակակից մեթոդների վերաբերյալ գործնական պարապմունք:
Դիմումներն ընդունվում են մինչեւ 1999 թ. հունիսի 15-ը:
Դիմումի ձեւերը կարող եք վերցնել հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան 19, Այգեձորի 53բ. հեռ. 27-21-19, 27-17-13, հեռ/ֆաքս 151 088

ԳԱՆՁԱՊԱՀԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

USAID-ի կողմից ֆինանսավորվող փոքր ձեռնարկությունների աջակցության նախագիծ **FINCA**-ում թափուր է **գանձապահի պաշտոնը**: Գանձապահը պետք է ունենա **կանխիկ դրամի հետ աշխատելու փորձ եւ հաշվապահական, մաթեմատիկական, տեխնիկական կամ հարակից բնագավառների կրթություն**: **Ռուսերենի եւ հայոց լեզվի** վարժ իմացություն: Ցանկալի է (բայց ոչ անհրաժեշտ) անգլերենի տիրապետում: **Անհրաժեշտ է համակարգչի իմացություն**: Դիմումը եւ անհրաժեշտ փաստաթղթերը ներկայացնել FINCA-ի գրասենյակ, մինչեւ **հունիսի 4-ը**:
Հասցեն՝
Կոլխոզնիկների 1, 103: ԳՈՒՄ-ի հարեւանությամբ:

Փնտրում ենք երկու սենյականոց (30 ԱՄՆ դոլար ամսական վարձ) բնակարան: Զանգահարել 08:00-ից մինչեւ 11-00 եւ 21:00-ից հետո: Հեռ. 257321

Embassy of the United States of America
Yerevan, Armenia

DEMOCRACY COMMISSION SMALL GRANTS PROGRAM

The United States information Service is pleased to announce Democracy and Governance Small Grants Program.

Purpose
The purpose of program is to award small sums of money for specific projects and initiatives that support the development of democratic institutions in Armenia. Grants will be awarded to non-governmental organizations (NGOS) and to independent media. To be eligible for consideration, every applicant must be engaged in, or propose to carry out a project whose purpose is to further the development of democratic institutions in Armenia.

In Armenia, the Commission is most interested in projects relating to building democratic institutions, rule of law/administration of justice, free flow of information , civic education and civil society, human rights, ethnic and political harmony, in other words, the Commission will support projects that promote the development of an open/civil society.

Specific Guidelines
* The maximum grant amount is U.S. $24,000. However, as a matter of policy most grants will be less than $10.000 and only rarely as high as $15,000.
* Grants are made on a one-time basis. A successful applicant may apply for a second grant following completion of the first grand, but the second proposal must be for a distinctly different project than the first project funded by the Democracy Commission.
* U. S. organizations and individuals are not eligible for grants under this program.
* The Program CANNOT fund: humanitarian aid and charities or charitable activities; scientific research; conferences and individual trips abroad; trade activities; projects aiming only at primary institutional development of the organization.

Evaluation Criteria
Proposals will be evaluated according to the topic of the project, clearly formulated goals and target groups, and ability of the applying organization to carry out the project aims.
Grants are written locally after USIA Washington, D. C. approves the project.

Application Procedures
Applicants must complete the formal application in English that provides substantial information about the applicant organization and its activities, in addition to a detailed description of the proposed project.
Applicants should avoid requesting grant funds for paying salaries, food and refreshments.

Recommendation
Letters of endorsement, attesting to the seriousness of the proposal, may be attached.

Notification of Applicants/Length of Process
All applicants will be notified in writing regarding the decision of the Democracy Commission once the application has been reviewed.
(In the case of successful proposals, the complete grant process (from the time a grant is reviewed by the Commission to the time the funds are available for use) takes approximately eight (8) weeks.

Grant Awards and Report Requirements
Awards will be in two or more segments. An initial segment will be authorized to initiate the project. The applicant must provide an interim report about the use of the first segment of funds before additional funds will be released. If no interim report is provided, no additional funds will be released.

Final Reports
All successful applicants must complete a formal report to the Democracy Commission upon completion of the project. The report should discuss what was done, whether the project was successful from the applicant's perspective and how it might be improved in the future. An accounting of the use of the grant funds must also be included. The information from this report will enable the Democracy Commission to better evaluate future proposals.

Deadline for submitting applications is June 25, 1999.

The application guidelines and application are available from
United Ststes Information Service (USIS)
Baghramian Street 18
Yerevan, Armenia

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

3 հունիսի

9.00 Բարի լույս, Հայաստան
10.00 Հայլուր
10.20 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.15 Հենց այնպես
11.30 Արտակարգ ալիք
11.40 Վլադիմիր Սպիվակովը եւ «Մոսկվայի վիրտուոզները» Երեւանում
12.25 02
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 «Արեւիկ», եկեք երգենք
18.00 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
19.00 Խորհուրդ շահում
19.15 Նվագում է ժան Տեր-Մերկերյանը
19.30 Հեռուստասերիալ «Ընտրի աշխարհը»
19.55 Քեզանից է սկսվում հայրենիքը
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.30 1 լուր
21.40 20 վայրկյան
21.45 Այսօր
22.10 Շենքին
22.30 Գ/Ֆ «Դյուրահավատ Բեսթրիսը»
00.00 Հայլուր
00.20 Ուշ երեկոյան
Արբանյակային հեռարձակմամբ
02.00 Հեռուստասերիալ «Իմ երկրորդ մայրը»
03.00 Բարի լույս, Հայաստան

09.00 Տոմար
11.00 ԳՖ «Բանկոկ-Հիլթոն» (4-րդ մաս) ավարտին կամ... կամ
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.50 Կարճամետրաժ ֆիլմ «01-99»
20.30 Ասպարեզ
21.15 Հրապարակ
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Գ/Ֆ «Սայր» հատուկ ջոկատը», ֆանտաստիկա
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անդորր
00.05 Մի անգամ
00.10 Պարտք գրույց
00.40 Գիշերային կինոսրահ. Բրյուս Ուիլիսը «Կոշտ ընկույզ-3» դետեկտիվում
02.30 Սուրհանդակ

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Հանուն սիրո»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Սերիալ «Ձնեմարդ Հարրին»
16.45 Cinema կամ կախարդական աշխարհ
17.00 Մեզամ փողոց
17.30 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Հանուն սիրո»
19.00 Նորություններ
19.15 Գուշակիր մեղեդին
19.45 Այստեղ եւ հիմա
20.05 Ի խույս կոռուպցիայի
20.45 Սերիալ «Ռուսական տանգոն»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Գ/Ֆ «Հալածագրողը» (դերերում Ա. Միխայիլով, Լ. Պոլիշչուկ, Ա. Միշուլին, Ք. Տոկարեւ)
00.25 Թերեւս
00.45 Կանացի պատմություններ
01.10 Ողջան Գարոս. թենիսի Ֆրանսիայի բաց չեմպիոնատ
01.45 Գ/Ֆ «Հենրիխ V» (դերերում Կ. Բրանաղ, Պ. Յանգի, Ա. Ընջեր, Դ. Լարկին)

8.00-10.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բոլորի շուրջերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
9.20 Առեւտրի տուն «Լե Մոնտի»
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.45 Արդյունքներ փոստով
11.10 Սերիալ «Միլեդի»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 02.00 Լուրեր
12.35 Սերիալ երեխաների համար «Փոքրիկ պախապաշտպանը»
13.30 Իմ ընտանիքը
14.30 Խաղնուք բազմոցի վրա
15.30 Սերիալ երեխաների համար «Հռչակավոր Մեծ վիշապի երկիրը»
16.00 Մուլտֆիլմեր
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 Երաժշտություն, երաժշտություն
17.30 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
19.00 Մուլտֆիլմ «Կոզի»
19.10 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
19.15 Սերիալ «Բաց գիրք»
20.30 Ա. Պուշկինի 200-ամյակին. «Իմ հոգու սերը» (1-ին մաս)
21.40 Սահմանամասներ
21.50 Երկու ողջույն
22.40 Կինոյի ժամ. Գ/Ֆ «VIP» (Լեհաստան-Ֆրանսիա)
00.50 Եռակյալ ասենակալների հեռուստատեսային դասարանի նիստը
01.45 Հերթապահ բաժանմունք
02.30 Երկխոսություններ ձկնորսության մասին

Ի ԼՈՒՐ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻ

Այսօր, ժամը 11-ին, «Հոլսբեն» սրճարանում (Բուզանդի 1/3) հայտարարությամբ հանդես կգա Սամուելի ազգային ակումբի նախագահ Նարինե Մկրտչյանը:

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԱՆՎՃԱՐ Հայաստանի առեւտուրը ներկայացնող «ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ՄԵԾԱԾԱԽ ԵՎ ՄԱՆՐԱԾԱԽ» տեղեկագիրը ձեռնարկություններին տրամադրվում է անվճար: Զանգահարել 581351, 569393 «ՍՓՅՈՒՌ»

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատվեր 1061 Տպաքանակ 4000 Ստորագրված է տպագրության 2. 06. 1999 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@